

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program szkolenia specjalizacyjnego
w dziedzinie
PSYCHOLOGII KLINICZNEJ

Program podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra
uzyskany na kierunku studiów w zakresie psychologii

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew J. Król

Warszawa 2018

Program szkolenia specjalizacyjnego opracował zespół ekspertów:

- 1) Dr hab. n. społ. Bernadetta Izydorzyc – Konsultant Krajowy w dziedzinie psychologii klinicznej, Przewodnicząca Zespołu
- 2) Dr hab. prof. UG. Małgorzata Lipowska – przedstawiciel konsultanta krajowego
- 3) Prof. dr hab. n. o zdr. Marta Makara Studzińska – przedstawiciel konsultanta krajowego
- 4) Dr hab. prof. UKW. Małgorzata Basińska – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Psychologicznego
- 5) Dr hab. n. społ. Barbara Betkowska-Korpała – przedstawiciel CMKP

Recenzenci naukowci programu szkolenia specjalizacyjnego:

- 1) Prof. dr hab. Lidia Cierpiałkowska – Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
- 2) Prof. dr hab. Mariola Bidzan - Uniwersytet Gdański
- 3) Dr hab. prof. UG. Michał Harciarek - Komisja Nauk Psychologicznych PAN

Prace przygotowawcze przy opracowaniu programu szkolenia specjalizacyjnego wykonano - przy współdziałaniu konsultantów wojewódzkich w dziedzinie psychologii klinicznej: prof. dr hab. n. med. Alicja Nasiłowska-Barudjeszcze, dr n.med. Mirosława Jawor, dr n. med. Aleksandra Kuhn-Dymecka, dr n. hum. Katarzyna Sitnik-Warchulska, dr n.med. Marek Szafraniec, dr n.med. Jonathan Britmann, dr n. med. Ryszard Kamiński, mgr Joanna Mika, mgr Birute Cupała –Tomaszewska, mgr Jadwiga Miklaszewska, mgr Ewa Koziątek-Maślanka.

I. PROGRAM SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego

1. Rozwój wiedzy z zakresu psychologii klinicznej, nauk medycznych i humanistyczno-społecznych umożliwiającej rozumienie i rozwiązywanie problemów psychologicznych człowieka.
2. Nabywanie i doskonalenie umiejętności zastosowania wiedzy w działalności diagnostycznej, terapeutyczno-rehabilitacyjnej, eksperckiej, orzeczniczej.
3. Nabywanie i doskonalenie wiedzy i umiejętności potrzebnych do stosowania psychologicznych metod w zakresie poradnictwa zdrowotnego, pomocy w kryzysie związanym z problemem zdrowotnym, terapii i rehabilitacji.
4. Nabywanie kompetencji w zakresie umiejętności monitorowania i oceny efektów postępowania terapeutycznego, wspierającego i rehabilitacyjnego.
5. Rozwój świadomości metodologicznej i wiedzy z praktyki opartej na dowodach (*evidence-based practice in psychology*).
6. Rozwijanie wysokich standardów funkcjonowania zawodowego (etyka zawodowa) w kontakcie z pacjentem i jego rodziną oraz we współpracy z pracownikami służby zdrowia.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe

Absolwent szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej uzyska szczególne kwalifikacje umożliwiające:

- 1) samodzielne przeprowadzenie klinicznej diagnozy psychologicznej;
- 2) wskazywanie i planowanie postępowania terapeutycznego, doradczego i/lub rehabilitacyjnego w zakresie wyznaczonym psychologiczną diagnozą pacjenta;
- 3) stosowanie i ocenę skuteczności psychologicznych metod leczenia;
- 4) stosowanie i ocenę skuteczności psychologicznych metod rehabilitacji;
- 5) wydawanie zaświadczeń, opinii i orzeczeń psychologicznych;
- 6) projektowanie, prowadzenie i ewaluację programów profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego i somatycznego.

Ponadto psycholog kliniczny będzie uprawniony do:

- 1) poradnictwa psychologicznego, różnorodnej pomocy psychologicznej, wspomagania w kryzysie i konsultacji w zakresie zdrowia psychicznego i radzenia sobie w chorobie somatycznej;
- 2) wystawiania specjalistycznych zaświadczeń, opinii i orzeczeń;
- 3) konsultacji w kwestiach zdrowia publicznego i polityki społecznej;
- 4) edukacji personelu medycznego w zakresie psychologicznych oddziaływań.

W zależności od wybranej ścieżki kształcenia specjalizacyjnego szczegółowego absolwent szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej uzyska także dodatkowe kompetencje szczegółowe.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH:

- 1) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami doświadczającymi zaburzeń psychicznych i problemów adaptacyjnych na różnych etapach zdrowienia
- 2) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami i rodzinami w kryzysach rozwojowych;
- 3) samodzielne diagnozowanie czynników psychologicznych w etiologii i patomechanizmie utrzymywania się zaburzeń psychicznych i zachowania;
- 4) wydawanie zaświadczeń, opinii i orzeczeń o stanie zdrowia psychicznego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych;
- 6) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej zaburzeń psychicznych.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ CHORÓB SOMATYCZNYCH:

- 1) samodzielne diagnozowanie w oparciu o metody psychologiczne czynników psychologicznych istotnych w etiologii i rozwoju choroby somatycznej;
- 2) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z chorującymi somatycznie i ich rodzinami;
- 3) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka choroby somatycznej;
- 4) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychosomatycznego u chorych somatycznie;
- 5) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej chorób somatycznych.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie NEUROPSYCHOLOGII KLINICZNEJ:

- 1) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna w zakresie neuropsychologii;
- 2) samodzielne diagnozowanie w oparciu o metody psychologiczne czynników psychologicznych w etiologii chorób układu nerwowego;
- 3) prowadzenie diagnozy, pomocy i terapii psychologicznej w chorobach układu nerwowego;
- 4) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka chorób układu nerwowego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych u chorych somatycznie.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGII KLINICZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY:

- 1) samodzielne diagnozowanie z wykorzystaniem metod psychologicznych oraz uwzględnianie czynników psychologicznych w etiologii chorób i zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania;
- 2) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka zaburzeń dziecięcych;
- 3) samodzielną pracą diagnostyczno-terapeutyczną z dziećmi i młodzieżą, z uwzględnieniem kontekstu rodzinnego i środowiskowego;
- 4) profesjonalną współpracę z psychiatrami w tym psychiatrami dzieci i młodzieży, neurologami dziecięcymi, pediatrami i lekarzami rodzinnymi
- 5) wskazywanie i planowanie postępowania terapeutycznego, doradczego i/lub rehabilitacyjnego w zakresie wyznaczonym psychologiczną diagnozą niepełnoletnich;
- 6) poradnictwo psychologiczne, różnorodną pomoc psychologiczną, wspomaganie w kryzysie i konsultacji w zakresie zdrowia psychicznego i radzenia sobie w chorobie somatycznej;
- 7) stosowanie i ocenę skuteczności psychologicznych metod leczenia rodzin, dzieci i młodzieży;
- 8) stosowanie i ocenę skuteczności psychologicznych metod rehabilitacji dzieci i młodzieży;
- 9) wydawanie specjalistycznych zaświadczeń, opinii i psychologicznych orzeczeń na potrzeby placówek oświatowych, ośrodków szkolno-wychowawczych, jednostek pomocy społecznej i innych;
- 10) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania, ze szczególnym uwzględnieniem placówek oświatowych, ośrodków szkolno-wychowawczych, jednostek pomocy społecznej;
- 11) edukacje personelu różnych podmiotów w zakresie psychologicznych oddziaływań;
- 12) pracę badawczą w dziedzinie psychologii klinicznej dzieci i młodzieży;

C. Sposób organizacji szkolenia specjalizacyjnego

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej prowadzone jest zgodnie z programem i kończy się egzaminem. Akredytowana jednostka szkolenia specjalizacyjnego organizuje zajęcia teoretyczne i staże kliniczne. Kierownik specjalizacji nadzoruje przebieg szkolenia specjalizacyjnego realizowanego przez poszczególnych psychologów. Szkolenie specjalizacyjne odbywa się poprzez uczestniczenie w kursach specjalizacyjnych, udział w stażach kierunkowych w wytypowanych instytucjach, samokształcenie drogą studiowania

piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych.

Szkolenie specjalizacyjne składa się z dwóch części:

- 1) specjalistycznego bloku podstawowego;
- 2) specjalistycznego bloku szczegółowego.

W bloku podstawowym psycholog zdobywa podstawową wiedzę i umiejętności dotyczące zastosowania psychologii klinicznej w obszarach medycyny:

- 1) psychiatrii;
- 2) pediatrii;
- 3) neurologii;
- 4) chorób somatycznych.

W bloku szczegółowym psycholog wybiera jedną ze ścieżek szkolenia specjalizacyjnego i pogłębia swoją wiedzę i umiejętności szczegółowe, właściwe dla zaburzeń i chorób danego obszaru medycyny.

Poszczególne etapy realizacji programu specjalizacji w dziedzinie psychologii klinicznej związane są z kolejnymi modułami nauczania w tym z kursami i stażami kierunkowymi.

W specjalistycznym bloku podstawowym przewiduje się 14 modułów obejmujących 14 kursów specjalizacyjnych i 9 staży kierunkowych, natomiast w specjalistycznych blokach szczegółowych – w każdej z czterech specjalności szczegółowych odpowiednio:

- 1) psychologia kliniczna zaburzeń psychicznych - 6 modułów w tym 6 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych;
- 2) psychologia kliniczna zaburzeń somatycznych – 6 modułów w tym 6 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych;
- 3) neuropsychologia kliniczna – 7 modułów w tym 7 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych;
- 4) psychologia kliniczna dzieci i młodzieży – 5 modułów obejmujących 5 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.

2. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra psychologii trwa 4 lata, w tym 2 lata szkolenia specjalizacyjnego podstawowego w bloku podstawowym i 2 lata szkolenia specjalizacyjnego szczegółowego w jednym z czterech wybranych bloków szczegółowych.

W trakcie szkolenia specjalizacyjnego psycholog powinien odbyć staż podstawowy wynoszący 1200 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji.

BLOK PODSTAWOWY

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia specjalizacyjnego w bloku podstawowym

W bloku podstawowym psycholog realizujący szkolenie specjalizacyjne zdobywa podstawową wiedzę i umiejętności dotyczące zastosowania psychologii klinicznej w obszarach medycyny:

- 1) psychiatrii;
- 2) pediatrii;
- 3) neurologii;
- 4) chorób somatycznych.

B. Sposób organizacji szkolenia w bloku podstawowym

Specjalistyczny blok podstawowy realizowany jest w formie 14 modułów obejmujących 14 kursów specjalizacyjnych i 9 staży kierunkowych.

2. CZAS TRWANIA SZKOLENIA W BLOKU PODSTAWOWYM

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej w zakresie bloku podstawowego trwa 2 lata.

Plan kształcenia bloku podstawowego Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba godzin	Liczba dni roboczych
Moduł I Podstawy zagadnień medycznych dla psychologów Kurs specjalizacyjny: 1. „Podstawy zagadnień medycznych dla psychologów”	30	5
Razem czas szkolenia w ramach modułu	30	5
Moduł II Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania Kurs specjalizacyjny: 1. „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania” Staż kierunkowy: 1. „Pacjent psychiatryczny: specyfika zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania; rola psychologa w zespole diagnostycznym oddziału psychiatrycznego” - staż w klinice/oddziale psychiatrycznym/centrum zdrowia psychicznego	24 120	4 20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	144	24

<p>Moduł III Kliniczna diagnoza psychologiczna</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Kliniczna diagnoza psychologiczna”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Pacjent psychiatryczny: kliniczna diagnoza psychologiczna”; staż w klinice/oddziale psychiatrycznym/centrum zdrowia psychicznego</p>	24	4
Razem czas szkolenia w ramach modułu	144	24
<p>Moduł IV Teorie psychologiczne w kontekście klinicznym</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Teorie psychologiczne w kontekście klinicznym”</p>	30	5
Razem czas szkolenia w ramach modułu	30	5
<p>Moduł V Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Rola psychologa w diagnostyce i terapii chorób somatycznych”; staż w klinice/oddziale chorób somatycznych</p>	30	5
Razem czas szkolenia w ramach modułu	270	45
<p>Moduł VI Zagadnienia neuropsychologii</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Zagadnienia neuropsychologii”</p> <p>Staże kierunkowe: 1. „Zagadnienia neuropsychologii”; staż w klinice/oddziale neurologicznym 2. „Zagadnienia neuropsychologii”; staż w klinice/oddziale rehabilitacji neuropsychologicznej/neurochirurgii</p>	48	8
Razem czas szkolenia w ramach modułu	288	48

<p>Moduł VII Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania”</p>	18	3
Razem czas szkolenia w ramach modułu	18	3
<p>Moduł VIII Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania”</p>	48	8
Razem czas szkolenia w ramach modułu	48	8
<p>Moduł IX Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży”</p> <p>Staże kierunkowe: 1. „Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży” staż w oddziale/klinice psychiatrii dla dzieci i młodzieży/oddziale/klinice wieku rozwojowego/centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży</p> 2. „Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży” staż w klinice pediatrii/oddziale pediatrycznym	30 120 120	5 20 20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	270	45
<p>Moduł X Podstawy opiniodawstwa w psychologii sądowej</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Podstawy opiniodawstwa w psychologii sądowej”</p>	30	5
Razem czas szkolenia w ramach modułu	30	5
<p>Moduł XI Psychologia uzależnień</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Psychologia uzależnień”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Psychologia uzależnień”; staż w ośrodku leczenia uzależnień (dziennym, stacjonarnym, poradni leczenia uzależnień)</p>	24 120	4 20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	144	24

Moduł XII Interwencja kryzysowa		
Kurs specjalizacyjny: 1. „Interwencja kryzysowa”	24	4
Staż kierunkowy: 1. „Interwencja kryzysowa”; staż w ośrodku interwencji kryzysowej	120	20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	144	24
Moduł XIII Etyka zawodowa i aspekty prawne pracy psychologa klinicznego		
Kurs specjalizacyjny: 1. „Etyka zawodowa i aspekty prawne pracy psychologa klinicznego”	24	4
Razem czas szkolenia w ramach modułu	24	4
Moduł XIV Profilaktyka i promocja zdrowia		
Kurs specjalizacyjny: 1. „Metody promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki”	18	3
Razem czas szkolenia w ramach modułu	18	3
Kurs specjalizacyjny jednolity: 1. „Prawo medyczne”	12	2
Podsumowanie czasu szkolenia wszystkich modułów	1614	269
Staż podstawowy	600	100
Ogółem czas trwania szkolenia	2214	369
Samokształcenie		75
Urlopy wypoczynkowe		52
Dni ustawowo wolne od pracy		26
Ogółem czas trwania bloku podstawowego		522

3. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku podstawowego

Oczekuje się, że psycholog po ukończeniu szkolenia wykaże się wiedzą:

1. Podstawy medycyny dla psychologów

2. Znajomość wybranych zagadnień psychologii.

- 1) Podstawy medycyny dla psychologów.
- 2) Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania.
- 3) Kliniczna diagnoza psychologiczna opisowa i wyjaśniająca.
- 4) Zastosowanie teorii psychologicznych w praktyce klinicznej.
- 5) Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych.
- 6) Zagadnienia chorób układu nerwowego.
- 7) Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania.
- 8) Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania.
- 9) Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży.
- 10) Psychologia uzależnień.
- 11) Interwencja kryzysowa.
- 12) Poradnictwo psychologiczne zdrowotne.
- 13) Podstawy psychologii sądowej i opiniodawstwa.
- 14) Etyka zawodowa i aspekty prawne pracy psychologa.
- 15) Profilaktyka i promocja zdrowia.

3. Znajomość zasad i metod diagnozy psychologicznej.

- 1) Wykorzystywanie wiedzy psychologicznej dla formułowania hipotez diagnostycznych.
- 2) Znajomość metod diagnozy psychologicznej.
- 3) Znajomość zasad doboru metod diagnostycznych dostosowanych do problemów klinicznych.
- 4) Znajomość zasad interpretacji i łączenia wyników badań uzyskanych w procesie diagnozy psychologicznej.
- 5) Znajomość sposobów konceptualizowania psychologicznych źródeł i patomechanizmów zaburzeń psychicznych w kontekście wybranych teorii psychologicznych i integracyjnych.

4. Znajomość psychologicznych metod terapii oraz sposobów pomocy psychologicznej.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku podstawowego

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia psycholog wykaże się umiejętnościami:

- 1) samodzielnego konstruowania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) doboru metod, sposobów ich stosowania oraz interpretacji i integracji uzyskanych informacji;
- 3) odniesienia wyników badań diagnostycznych do celów i postawionych wcześniej hipotez;
- 4) przekazu wyników diagnozy pacjentowi/klientowi, członkom zespołu terapeutycznego a także członkom rodziny;
- 5) wyboru adekwatnych do problemów wskazanych w diagnozie metod psychologicznego postępowania rehabilitacyjnego lub/i terapeutycznego z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb chorego.

4. MODUŁY BLOKU PODSTAWOWEGO

Moduł I

Podstawy zagadnień medycznych dla psychologów

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Podstawy zagadnień medycznych dla psychologów”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Podstawy neuroanatomii i neurofizjologii – aspekty kliniczne.
- 2) Podstawy farmakodynamiki i farmakokinetyki leków, ze szczególnym uwzględnieniem leków psychotropowych.
- 3) Wpływ leków psychotropowych na stan somatyczny – podstawy /np. objawy uboczne, ryzyko zatrucia i związane z przedawkowaniem.
- 4) Zaburzenia psychiczne lub psychopatologiczna manifestacja (ostra i przewlekła) zaburzeń i chorób z uwzględnieniem schorzeń neurologicznych, hormonalnych, metabolicznych, onkologicznych, kardiologicznych.
- 5) Psychologia bólu: Bóle psychogenne i bóle o przyczynach organicznych. Bóle związane z nagłymi stanami zagrażającymi życiu.
- 6) Podstawy wiedzy medycznej o najczęstszych chorobach somatycznych i stanach nagłych uwzględniających psychologicznego funkcjonowania chorego.
- 7) Psychologiczna adaptacja do przewlekłych chorób somatycznych z uwzględnieniem kontekstu rodzinnego.
- 8) Podstawowe badania laboratoryjne, obrazowe i elektrofizjologiczne w medycynie, ich znaczenie diagnostyczne (także z uwzględnieniem psychiatrii).
- 9) Podstawy wiedzy z zakresu psychiatrii (w tym dzieci i młodzieży).
- 10) Podstawy wiedzy medycznej na temat etiopatogenezy, symptomatologii i leczenia chorób wieku dziecięcego z uwzględnieniem wieku dziecka, przebiegu (ostrego i przewlekłego) oraz obszaru choroby.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł II

Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w oddziale psychiatrycznym lub klinice psychiatrycznej lub centrum zdrowia psychicznego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Pojęcie normy i patologii psychicznej.
- 2) Obraz kliniczny zaburzeń nerwicowych (objawy i zespoły).
- 3) Obraz kliniczny zaburzeń osobowości i zachowania (objawy i zespoły).
- 4) Obraz kliniczny zaburzeń afektywnych (objawy i zespoły).
- 5) Obraz kliniczny zaburzeń psychotycznych (objawy i zespoły).
- 6) Obraz kliniczny innych zaburzeń: organicznych i zespołów behawioralnych związanych z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (objawy i zespoły).
- 7) Współwystępowanie zaburzeń psychicznych i zmiany w obrazie klinicznym.
- 8) Zaburzenia i dysfunkcje życia seksualnego.
- 9) Cechy i stopnie zaburzeń rozwoju psychicznego.

Zakres umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) definiowania i rozpoznawania objawów zaburzeń nerwicowych, zaburzeń osobowości i zachowania, afektywnych oraz psychotycznych;
- 2) samodzielnego różnicowania zaburzeń psychicznych i zachowania;
- 3) wykorzystywania wiedzy o stanie psychicznym i funkcjonowaniu człowieka we wcześniejszych okresach rozwojowych, ważnych dla aktualnej diagnozy;
- 4) samodzielnego przeprowadzenia badania psychologicznego diagnostycznego.

Czas trwania kursu:

24 godziny (4 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: “Pacjent psychiatryczny: specyfika zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania; rola psychologa w zespole diagnostycznym oddziału psychiatrycznego”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice psychiatrycznej jako członek zespołu. Przystawia wiedzę dotyczącą zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania oraz nabywa umiejętności praktyczne w przeprowadzaniu oceny klinicznej tych zaburzeń. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) definiowania i rozpoznawania objawów zaburzeń nerwicowych, zaburzeń osobowości i zachowania, afektywnych oraz psychotycznych;
- 2) samodzielnego różnicowania zaburzeń psychicznych i zachowania, zaburzeń i dysfunkcji seksualnych;

- 3) wykorzystywania wiedzy o stanie psychicznym i funkcjonowaniu pacjenta we wcześniejszych okresach rozwojowych, ważnych dla aktualnej diagnozy;
- 4) samodzielnego przeprowadzenia badania psychologicznego diagnostycznego.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub centrum zdrowia psychicznego.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł III

Kliniczna diagnoza psychologiczna

Moduł realizowany jest w formie kursu teoretycznego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub centrum zdrowia psychicznego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Kliniczna diagnoza psychologiczna”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Cele diagnozy psychologicznej.
- 2) Formułowanie hipotez diagnostycznych, dobór metod i technik diagnostycznych do celu badania.
- 3) Metody i techniki stosowane w klinicznej diagnozie psychologicznej: obserwacja, wywiad i rozmowa psychologiczna, eksperyment kliniczny, testy, metody projekcyjne.
- 4) Diagnoza (w tym konceptualizacja) patomechanizmu i patogenezy zaburzeń psychicznych i zachowania.
- 5) Kliniczna wartość wyników i wnioski.
- 6) Przekazywanie wyników diagnozy psychologicznej różnym odbiorcom (np. pacjent, rodzina pacjenta, lekarz, instytucja opiekuńcza).
- 7) Diagnoza psychologiczna jako źródło programu terapeutycznego.
- 8) Pomoc psychospołeczna osobom cierpiącym z powodu przewlekłych zaburzeń psychicznych.

Zakres umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że w wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej oraz ich interpretacji i integracji;
- 3) konceptualizowanie patomechanizmu i patogenezy zaburzeń psychicznych i zachowania;
- 4) przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inne osoby);

- 5) wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego, pomocy w kryzysie i/lub rehabilitacyjnego.

Czas trwania kursu:

24 godziny (4 dni)

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Pacjent psychiatryczny: kliniczna diagnoza psychologiczna”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice psychiatrycznej lub centrum zdrowia psychicznego jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące klinicznej diagnozy psychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że w wyniku kształcenia teoretycznego i praktycznego psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej oraz ich interpretacji i integracji;
- 3) samodzielne konceptualizowanie patomechanizmu i patogenezy zaburzeń psychicznych i zachowania;
- 4) przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inne osoby);
- 5) wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego pomocy w kryzysie i/lub rehabilitacyjnego.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub w centrum zdrowia psychicznego.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł IV

Teorie psychologiczne w kontekście klinicznym

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs: „ Teorie psychologiczne w kontekście klinicznym”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Związki psychologii klinicznej z medycyną.
- 2) Podstawowe teorie zaburzeń w zaburzeniach psychicznych i chorobach somatycznych.
- 3) Psychosomatyczne i somatopsychiczne podejście w wyjaśnianiu etiologii, przebiegu i rehabilitacji choroby somatycznej. Aspekty psychologiczne w chorobach somatycznych.
- 4) Psychologiczne i społeczne konsekwencje choroby somatycznej. Problemy funkcjonowania społeczno- zawodowego po chorobie.
- 5) Psychologia kliniczna w promocji zdrowia i profilaktyce chorób.
- 6) Rozumienie patomechanizmu zaburzeń somatycznych w kontekście koncepcji psychologicznych.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozumienia udziału i znaczenia czynników psychologicznych w etiologii, przebiegu i leczeniu chorób i zaburzeń somatycznych.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł V

Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w odpowiednim oddziale chorób somatycznych.

1. Kurs specjalizacyjny: „Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Diagnostyka psychologiczna: specyfika celów diagnozy psychologicznej w przebiegu choroby somatycznej. Metody diagnozowania stanu psychicznego w trakcie leczenia i rehabilitacji osób z chorobą somatyczną.
- 2) Czynniki psychologiczne w etiologii oraz procesie leczenia chorób somatycznych.

- 3) Podstawowe narzędzia diagnostyczne i interpretacja wyników.
- 4) Model psychologicznego poradnictwa zdrowotnego, terapii i rehabilitacji chorych somatycznie.
- 5) Zasady wykorzystania wyników diagnozy psychologicznej w leczeniu chorych somatycznie.
- 6) Sposoby radzenia sobie z chorobą i adaptacja w chorobach przewlekłych.
- 7) Znaczenie psychoedukacji w profilaktyce i procesie leczenia.
- 8) Miejsce i rola psychologa w zespole terapeutycznym.
- 9) Współpraca psychologa z zespołem leczącym.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) zaplanowania i przeprowadzenia wywiadu psychologicznego ukierunkowanego na specyfikę problemów chorego;
- 2) wykorzystania danych z wywiadu i obserwacji klinicznej dla samodzielnego sformułowania diagnozy klinicznej;
- 3) doboru innych technik diagnostycznych dla pogłębienia diagnozy i jej uszczegółowienia;
- 4) doboru adekwatnych form pomocy psychologicznej do stanu pacjenta w przebiegu choroby somatycznej, w tym motywowania do zmiany zachowań zdrowotnych;
- 5) oddziaływań wobec rodziny chorego i wspierania w okresie żałoby.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: “Rola psychologa w diagnostyce i terapii chorób somatycznych”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnostyki i terapii chorób somatycznych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia

Zakres wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) zaplanowania i przeprowadzenia wywiadu psychologicznego ukierunkowanego na specyfikę problemów chorego;
- 2) wykorzystania danych z wywiadu i obserwacji klinicznej dla samodzielnego sformułowania diagnozy klinicznej;
- 3) doboru innych technik diagnostycznych dla pogłębienia diagnozy i jej uszczegółowienia;
- 4) doboru adekwatnych form pomocy psychologicznej do stanu pacjenta w przebiegu choroby somatycznej.

Czas trwania stażu:

240 godzin = 40 dni roboczych (2 miesiące).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale chorób somatycznych. Realizacja stażu może odbywać się w jednym lub więcej oddziałach somatycznych.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł VI

Zagadnienia neuropsychologii

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i dwóch staży kierunkowych: staż w klinice lub oddziale neurologicznym oraz staż w klinice lub oddziale rehabilitacji neuropsychologicznej lub neurochirurgii.

1. Kurs specjalizacyjny: „Zagadnienia neuropsychologii”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Mózgowa organizacja wybranych funkcji leżących u podstaw świadomego, celowego zachowania (percepcja, pamięć, funkcje językowe, uwaga, funkcje wykonawcze, emocje, itd.).
- 2) Różne przyczyny ogniskowych uszkodzeń mózgu i uogólnionych patologii mózgu (wybrane zagadnienia neurologii klinicznej).
- 3) Podstawowe zespoły zaburzeń behawioralnych (w szerokim rozumieniu pojęcia zachowanie) występujące w konsekwencji ogniskowych uszkodzeń mózgu oraz uogólnionych patologii mózgu: afazje, agnozje, amnezje, zespół zaniedbywania jednostronnego, zespół dysfunkcji wykonawczych, zespół apatii, itd.
- 4) Diagnostyka różnicowa: objawy behawioralne uszkodzenia mózgu vs. reakcje dysocjacyjne (tzw. objawy pseudoneurologiczne), symulacyjne, agramowacyjne.
- 5) Podstawowe założenia rehabilitacji neuropsychologicznej w kontekście plastyczności mózgu.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog powinien uzyskać umiejętność:

- 1) opanowywania podstawowej wiedzy o chorobach ośrodkowego układu nerwowego powodujących zaburzenia szeroko rozumianego zachowania (obejmującego system poznawczy, wykonawczy oraz emocjonalno- motywacyjny);
- 2) nabycia wiedzy o różnych celach diagnostycznych badań neuropsychologicznych oraz wprowadzania interwencji terapeutycznych;
- 3) dysponowania podstawową znajomością teoretycznych przesłanek klinicznego interpretowania behawioralnych skutków uszkodzenia mózgu;
- 4) formułowania hipotez klinicznych w populacji chorych z uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego oraz formułowania różnych problemów klinicznych będących podstawą skierowania na specjalistyczne badania neuropsychologiczne;

- 5) podania zasady interpretacji wyników testów standaryzowanych w aspekcie orzekania o patologii behawioralnej w populacji chorych z uszkodzeniem mózgu;
- 6) dysponowania wiedzą o zróżnicowanych formach i mechanizmach neuroplastyczności;
- 7) łączenia wiedzy o plastyczności mózgu z podstawowymi założeniami rehabilitacji neuropsychologicznej.

Czas trwania kursu:

48 godzin (8 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy I: “Zagadnienia neuropsychologii”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice neurologicznej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę o konsekwencjach patologii mózgu dla szeroko rozumianego zachowania oraz nabywa umiejętności praktyczne w przeprowadzaniu oceny klinicznej podstawowych dysfunkcji poznawczo-behawioralnych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- 1) samodzielnego formułowania hipotez klinicznych;
- 2) samodzielnego przeprowadzenia diagnostycznych badań neuropsychologicznych i interpretacji wyników badań;
- 3) samodzielnego przeprowadzenia interwencji terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale neurologicznym.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

2. Staż kierunkowy II: “Zagadnienia neuropsychologii”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w klinice lub oddziale rehabilitacji neuropsychologicznej/neurochirurgii jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę o konsekwencjach patologii mózgu dla szeroko rozumianego zachowania oraz nabywa umiejętności praktyczne w przeprowadzaniu oceny klinicznej podstawowych dysfunkcji poznawczo-behawioralnych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia

Zakres umiejętności praktycznych:

W wyniku kształcenia psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- 1) samodzielnego formułowania hipotez klinicznych;
- 2) samodzielnego przeprowadzenia diagnostycznych badań neuropsychologicznych i interpretacji wyników badań;
- 3) samodzielnego przeprowadzenia interwencji terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale rehabilitacji neuropsychologicznej/neurochirurgii.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł VII

Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Wybrane teorie rozwoju.
- 2) Specyfika rozwoju w okresie niemowlęcym, ponimowlęcym, przedszkolnym, wczesnoszkolnym i dorastania:
 - a) “kamienie milowe” rozwoju,
 - b) czynniki ochronne,
 - c) czynniki ryzyka;
- 3) Norma kliniczna a norma rozwoju.
- 4) Czynniki podmiotowe i środowiskowe wpływające na rozwój.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania czynników ryzyka zaburzeń charakterystycznych dla danego wieku rozwojowego.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł VIII

Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Klasyfikacje zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży- ICD, DSM, DC:0-3.
- 2) Obraz kliniczny:
 - a) zaburzeń neurorozwojowych t. j.:
 - niepełnosprawność intelektualna,
 - zaburzenia komunikacji,
 - zaburzenia ze spectrum autyzmu,
 - zaburzenia z deficytem uwagi i nadaktywnością,
 - specyficzne zaburzenia uczenia się,
 - zaburzenia ruchowe;
 - b) zaburzeń zachowania,
 - c) zaburzeń emocji charakterystycznych dla dzieci i młodzieży t.j.:
 - zaburzenia lękowe,
 - zaburzenia obsesyjno-kompulsywne,
 - zaburzenia nastroju,
 - zachowania samobójcze i samouszkodzenia,
 - d) zaburzeń jedzenia, odżywiania się i wydalania,
 - e) zaburzeń przywiązania,
 - f) zaburzeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania zaburzeń wieku dzieciństwa i dorastania oraz ich uwarunkowań.

Czas trwania kursu:

48 godzin (8 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł IX

Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i dwóch staży kierunkowych: staż w klinice lub oddziale psychiatrii dla dzieci i młodzieży lub oddziale/ klinice wieku rozwojowego/centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży oraz staż w klinice lub oddziale pediatrii.

1. Kurs specjalizacyjny: „Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Integracyjne podejście do diagnozy dzieci i młodzieży.
- 2) Specyfika klinicznej diagnozy psychologicznej w oddziale psychiatrii.
- 3) Specyfika klinicznej diagnozy psychologicznej w przewlekłej chorobie somatycznej.
- 4) Specyfika diagnozy psychologicznej w warunkach ambulatoryjnych.
- 5) Przegląd narzędzi do badania dzieci (skale obserwacyjne, skale przesiewowe, metody projekcyjne, metody kwestionariuszowe, próby eksperymentalne).
- 6) Problemy etyczne diagnozy dzieci i młodzieży.
- 7) Aspekty prawne związane z diagnozą psychologiczną.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) zaplanowania i przeprowadzenia diagnozy;
- 2) dokonania analizy uzyskanych wyników;
- 3) sformułowania i przekazania wniosków wynikających z danych psychologicznych.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy I: “Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące podstaw klinicznej diagnostyki psychologicznej dzieci i młodzieży. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego zaplanowania i przeprowadzenia diagnozy;
- 2) samodzielnej analizy uzyskanych wyników badań;
- 3) samodzielnego sformułowania i przekazania wniosków wynikających z danych psychologicznych.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w oddziale lub klinice psychiatrii dla dzieci i młodzieży lub w oddziale lub klinice wieku rozwojowego lub centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

2. Staż kierunkowy II: “Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące podstaw klinicznej diagnostyki psychologicznej dzieci i młodzieży. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego zaplanowania i przeprowadzenia diagnozy;
- 2) samodzielnej analizy uzyskanych wyników badań;
- 3) samodzielnego sformułowania i przekazania wniosków wynikających z danych psychologicznych.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale pediatrii.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł X

Podstawy opiniodawstwa w psychologii sądowej

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Podstawy opiniodawstwa w psychologii sądowej”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Status prawny biegłego sądowego psychologa, relacje prawa i psychologii, warunki ustanowienia biegłym sądowym, prawa i obowiązki biegłego.
- 2) Opiniodawstwo sądowo - psychologiczne w sprawach karnych: ocena poczytalności oskarżonego, ocena przesłanek stosowania środków zabezpieczających, opiniowanie w sprawach zabójstw (w afekcie, dzieciobójstwa, zabójstwa eutanatycznego).
- 3) Opiniodawstwo sądowo - psychologiczne w sprawach nieletnich: diagnoza demoralizacji i nieprzystosowania społecznego nieletniego, rozstrzyganie o właściwych środkach opiekuńczo - wychowawczych lub poprawczych, opiniowanie w sprawie odpowiedzialności nieletniego za przestępstwa na zasadach Kodeksu karnego.
- 4) Opiniodawstwo sądowo - psychologiczne w sprawach małżeńskich: ocena zdolności do zawarcia związku małżeńskiego, opiniowanie w sprawach rozwodowych.
- 5) Opiniodawstwo sądowo - psychologiczne w sprawach opiekuńczych: o pozbawienie władzy rodzicielskiej, ograniczenie władzy rodzicielskiej i przysposobienie.
- 6) Opiniowanie sądowo - psychologiczne w sprawach cywilnych: ocena ważności oświadczeń woli (umowy i testamenty), opiniowanie w sprawach odszkodowawczych, opiniowanie w sprawach o ubezwłasnowolnienie.
- 7) Opiniodawstwo sądowo - psychologiczne w sprawach zeznań świadków (dorosłych i małoletnich): zakres kompetencji biegłego sądowego psychologa, udział w przesłuchaniu, ocena zdolności do spostrzegania, przechowywania i relacjonowania, ocena podatności na sugestię, analiza i ocena zeznań.
- 8) Opiniodawstwo sądowo - psychologiczne w sprawach uzależnień.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) opiniowania sądowo- psychologicznego.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł XI

Psychologia uzależnień

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w ośrodku leczenia osób uzależnionych.

1. Kurs specjalizacyjny: „Psychologia uzależnień”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Teorie uzależnień: biologiczne, psychospołeczne.
- 2) Klinika uzależnienia od alkoholu.
- 3) Współuzależnienie i kontekst rodzinny.
- 4) Klinika uzależnień od środków psychoaktywnych i behawioralnych.
- 5) Specyfika pracy z uzależnionymi.
- 6) Metody specjalistycznej terapii osób uzależnionych.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania symptomów i przyczyn uzależnienia;
- 2) formułowania wskazań do rodzaju terapii dostosowanej do specyfiki problemów osoby uzależnionej;
- 3) planowania i stosowania metod terapii osób uzależnionych;
- 4) pracy z rodziną i środowiskiem osób uzależnionych.

Czas trwania kursu:

24 godziny (4 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: “Psychologia uzależnień”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w ośrodku leczenia osób uzależnionych jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące metod pracy z osobami uzależnionymi. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnościami:

- 1) formułowania wskazań do rodzaju terapii dostosowanej do specyfiki problemów osoby uzależnionej;
- 2) samodzielnego planowania i stosowania metod terapii osób uzależnionych;
- 3) samodzielnej pracy z rodziną i środowiskiem osób uzależnionych.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż realizowany jest w ośrodku leczenia uzależnień.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł XII

Interwencja kryzysowa

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w ośrodku interwencji kryzysowej.

1. Kurs specjalizacyjny: “Interwencja kryzysowa”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Podstawowe pojęcia teorii kryzysu psychologicznego - definicje kryzysu, cechy kryzysu, podstawowe i rozszerzone teorie kryzysu, stres a kryzys, rodzaje kryzysu, przejawy i rozpoznawanie kryzysu.
- 2) Interwencja kryzysowa - cele i charakterystyczne cechy, etapy interwencji kryzysowej, zasady szczegółowe i strategie indywidualnej interwencji kryzysowej.
- 3) Przemoc w rodzinie jako źródło kryzysu emocjonalnego.
- 4) Wskazania interwencyjne w stanach kryzysowych na tle sytuacji przemocy.
- 5) Kryzysy osierocenia, utraty i żałoby.
- 6) Interwencja i pomoc w kryzysach związanych ze stratą.
- 7) Kryzys zagrożenia życia - syndrom presuicydalny - jego korzenie, przyczyny, mechanizmy.
- 8) Interwencja kryzysowa w przypadku tendencji autoagresywnych i zachowań związanych z ryzykiem samobójstwa.
- 9) Zespoły i kryzysy traumatyczne.
- 10) Interwencja kryzysowa w sytuacjach traumatycznych (skrajnie urazowych): katastrofy, wypadki, przestępstwo.
- 11) Uzależnienie od substancji aktywnych - kryzys nałogu.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) definiowania pojęcia kryzysu;
- 2) diagnozowania sytuacji kryzysowej;
- 3) rozpoznawania różnych rodzajów kryzysu.

Czas trwania kursu:

24 godziny (4 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: “Interwencja kryzysowa”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i interwencyjnych wykonywanych w ośrodku jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące podstaw interwencji kryzysowej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) postępowania w konkretnych rodzajach kryzysu.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w ośrodku interwencji kryzysowej.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł XIII

Etyka zawodowa i aspekty prawne pracy psychologa klinicznego

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Etyka zawodowa i aspekty prawne pracy psychologa klinicznego”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Kodeks etyczno-zawodowy psychologa.
- 2) Dylematy etyczne najczęściej spotykane w praktyce klinicznej i sposoby ich rozwiązywania.
- 3) Status prawny psychologa - ustawa o zawodzie psychologa.
- 4) Zasady wykonywania zawodu psychologa, prawa i obowiązki psychologów.
- 5) Odpowiedzialność karna psychologa.
- 6) Odpowiedzialność cywilna psychologa za błędy w sztuce.
- 7) Prowadzenie dokumentacji (w tym dokumentacji elektronicznej).

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) zgodnego ze standardami postępowania zawodowego;
- 2) uwrażliwienia na problemy wynikające w relacjach psycholog kliniczny - pacjent, psycholog kliniczny - inni pracownicy służby zdrowia.

Czas trwania kursu:

24 godziny (4 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł XIV

Profilaktyka i promocja zdrowia

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Metody promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Znajomość podstaw teoretycznych promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.
- 2) Poznanie metod promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.
- 3) Poznanie zasad rozpoznawania zagrożeń dla zdrowia psychicznego.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- 1) monitorowania stanu zdrowia psychicznego wybranych populacji;
- 2) rozpoznawania zagrożeń dla zdrowia psychicznego;
- 3) stosowania metod promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Wykłady i seminaria.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł XV

Kurs jednolity

Kurs specjalizacyjny: „Prawo medyczne”

Cel kursu

Oczekuje się, że psycholog po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu psychologa klinicznego oraz odpowiedzialności.

Zakres wymaganej wiedzy

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
 - a) świadczenia zdrowotne,
 - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
 - c) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu psychologa klinicznego:
 - a) definicja zawodu psychologa klinicznego,
 - b) prawo wykonywania zawodu psychologa,
 - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe psychologa klinicznego,
 - d) kwalifikacje zawodowe,
 - e) eksperyment medyczny,
 - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
 - g) dokumentacja medyczna,
 - h) prawa pacjenta a powinności psychologa klinicznego;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
 - a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
 - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
 - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady działania samorządu zawodowego psychologów:
 - a) zadania Krajowej Izby Psychologów i regionalnych izb psychologów,
 - b) prawa i obowiązki członków samorządu psychologów,
 - c) odpowiedzialność zawodowa psychologa klinicznego – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem;

- 6) odpowiedzialność prawna psychologa klinicznego – karna, cywilna:
- a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy),
 - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Forma zaliczenia kursu:

Sprawdzian z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzane przez kierownika naukowego kursu.

Czas trwania kursu: 12 godzin (2 dni).

5. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Psycholog realizujący szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej powinien systematycznie kształcić się pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie literatury fachowej a także korzystać z innych form zdobywania wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

A. Uczestniczenie w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Psycholog powinien brać udział we wskazanych przez kierownika specjalizacji wybranych posiedzeniach szkoleniowych, konferencjach lub innych formach kształcenia, organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe, dotyczących problematyki psychologii klinicznej.

B. Studiowanie piśmiennictwa

Psycholog w toku całego szkolenia specjalizacyjnego jest zobowiązany pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej.

6. METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Psycholog w czasie szkolenia specjalizacyjnego zdaje poniższe zaliczenia:

- 1) sprawdzian po każdym kursie specjalizacyjnym z zakresu wiedzy objętej programem kursu - u kierownika naukowego kursu;
- 2) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego - u opiekuna stażu kierunkowego;
- 3) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu u kierownika specjalizacji;

B. Ocena uczestniczenia w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Zaliczenia uczestniczenia w wybranych formach kształcenia organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe dokonuje kierownik specjalizacji w oparciu o zaświadczenie towarzystwa naukowego.

C. Ocena znajomości piśmiennictwa

Psycholog przedstawia sprawozdanie z przeglądu literatury fachowej - jeden raz w roku. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

Wykaz lektur (blok podstawowy)

1. Cierpiałkowska L., Sęk H.(red.)(2016). Psychologia kliniczna. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Bętkowska-Korpała, B. (red). (2008). Uzależnienia w praktyce klinicznej – zagadnienia diagnostyczne. Kraków: Wyd. Giza, II wydanie PARPA Media

3. Brzeziński, J., Chyrowicz, Poznaniak W, Toeplitz- Winiewska M. (red.).(2008). *Etyka zawodu psychologa*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
4. Cierpiałkowska, L. Ziarko M. *Psychologia uzależnień – alkoholizm* (2010). Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa
5. Cierpiałkowska L., Soroko E.(2015). *Zaburzenia osobowości .Problemy diagnozy klinicznej*. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
6. Czerederecka, A., Gierowski, J.K. i Jaśkiewicz – Obydzińska T.(2007). *Ekspertyza psychologiczna*. W: J. Wójcikiewicz (red.).*Ekspertyza sądowa. Zagadnienia wybrane*. Kraków: Wyd. Zakamycze.
7. Herzyk A.(2015).*Wprowadzenie do neuropsychologii klinicznej*. Wykłady z psychologii t.14.Wydawnictwo Naukowe Scholar
8. Juczyński, Z. (2009). *Narzędzia Pomiaru w Promocji i Psychologii Zdrowia*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP
9. Juczyński, Z., Ogińska-Bulik, N. (2009). Narzędzia pomiaru stresu i radzenia sobie ze stresem. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP.
10. Domańska, Ł. i Borkowska, A. (2008). *Podstawy neuropsychologii klinicznej*. Lublin: UMCS.
11. Grzesiuk, L. (2005). *Psychoterapia*,T.1. Warszawa: Wyd. Eneteya.
12. James, J. i Gilliland, B. (2008). *Strategie interwencji kryzysowej*. Warszawa: Paramedia.
13. Jarema, M. (red.). (2016). *Psychiatria*. Warszawa: PZWL.
14. Namysłowska, I. (red.). (2011). *Psychiatria dzieci i młodzieży*. Warszawa: PZWL
15. Schaffer, D.R. i Kipp, K. (2015). *Psychologia rozwoju od dziecka do dorosłości*. Wydawnictwo Harmonia.
16. Walsh, K. 2008. *Jak rozumieć uszkodzenia mózgu. Podstawy diagnozy neuropsychologicznej*. Warszawa: Wyd. IPiN. Warszawa.
17. Heszen, I., Sęk, H. (2012). *Psychologia zdrowia*. Warszawa: PWN.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem programu specjalizacji

I. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej pracy diagnostyczno-terapeutycznej z osobami leczonymi z powodu zaburzeń psychicznych i uzależnień. Psycholog powinien umieć przeprowadzić badania i sformułować zaświadczenia, opinie i orzeczenia psychologiczne. Celem kształcenia jest także nabycie umiejętności z zakresu interwencji kryzysowej, poradnictwa i elementów psychoterapii oraz rehabilitacji psychologicznej.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH:

- 1) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami doświadczającymi zaburzeń psychicznych i problemów adaptacyjnych na różnych etapach zdrowienia;
- 2) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami i rodzinami w kryzysach rozwojowych;
- 3) samodzielne diagnozowanie czynników psychologicznych w etiologii i patomechanizmie utrzymywania się zaburzeń psychicznych i zachowania;
- 4) wydawanie zaświadczeń, opinii i orzeczeń o stanie zdrowia psychicznego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych;
- 6) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej zaburzeń psychicznych.

C. Sposób organizacji szkolenia

Blok specjalistyczny w zakresie psychologii klinicznej zaburzeń psychicznych realizowany jest w formie 6 modułów obejmujących 6 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.

2. CZAS TRWANIA SZKOLENIA

Szkolenie specjalizacyjne w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego psychologia kliniczna zaburzeń psychicznych trwa 2 lata po ukończeniu bloku podstawowego.

<p align="center">Plan kształcenia bloku specjalistycznego PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe</p>	<p align="center">Liczba godzin</p>	<p align="center">Liczba dni roboczych</p>
<p>Moduł I Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów” - staż w klinice/oddziale psychiatrycznym/centrum zdrowia psychicznego</p>	<p align="center">18</p> <p align="center">120</p>	<p align="center">3</p> <p align="center">20</p>
Razem czas szkolenia w ramach modułu	138	23
<p>Moduł II Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych” - staż w klinice/oddziale psychiatrycznym/centrum zdrowia psychicznego</p>	<p align="center">18</p> <p align="center">120</p>	<p align="center">3</p> <p align="center">20</p>
Razem czas szkolenia w ramach modułu	138	23
<p>Moduł III Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania”</p>	<p align="center">18</p>	<p align="center">3</p>
Razem czas szkolenia w ramach modułu	18	3
<p>Moduł IV Poradnictwo i psychoterapia</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Poradnictwo i psychoterapia”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Poradnictwo i psychoterapia” - staż w klinice/oddziale leczenia nerwic/poradni zdrowia psychicznego/centrum zdrowia psychicznego, w których prowadzona jest psychoterapia</p>	<p align="center">18</p> <p align="center">240</p>	<p align="center">3</p> <p align="center">40</p>
Razem czas szkolenia w ramach modułu	258	43

Moduł V Rehabilitacja i metody działań środowiskowych		
Kurs specjalizacyjny: 1. „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych”	18	3
Staż kierunkowy: 1. „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych” - staż w oddziale rehabilitacyjnym/zespole leczenia środowiskowego	120	20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	138	23
Moduł VI Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym		
Kurs specjalizacyjny: 1. „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym”	18	3
Staż kierunkowy: 1. „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym” - staż w oddziale psychiatrii sądowej	120	20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	138	23
Podsumowanie czasu szkolenia wszystkich modułów	828	138
Staż podstawowy	600	100
Ogółem czas trwania szkolenia	1428	238
Samokształcenie		206
Urlopy wypoczynkowe		52
Dni ustawowo wolne od pracy		26
Ogółem czas trwania bloku specjalistycznego		522

3. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: psychologia kliniczna zaburzeń psychicznych

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Psychopatologia zaburzeń psychicznych.
- 2) Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych.
- 3) Zasady i metody diagnozy psychologicznej.
- 4) Teoria pomocy psychologicznej i psychoterapii.
- 5) Metody rehabilitacji i leczenia środowiskowego osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 6) Zasady i metody orzecznictwa psychologicznego.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku psychologia kliniczna zaburzeń psychicznych

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia psycholog wykaże się umiejętnościami:

- 1) zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji wyników psychologicznego postępowania diagnostycznego;
- 2) współpracy z innymi uczestnikami procesu diagnostycznego;
- 3) stosowania metod pomocy psychologicznej (poradnictwo psychologiczne, interwencja kryzysowa, wsparcie emocjonalne, psychoedukacja) i elementów psychoterapii;
- 4) organizowania programów rehabilitacji i leczenia środowiskowego oraz stosowania odpowiednich metod;
- 5) zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji postępowania orzeczniczego różnicowanego ze względu na rodzaj i cele orzeczenia.

3. MODUŁY BLOKU SPECJALISTYCZNEGO PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH

Moduł I

Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów.

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub centrum zdrowia psychicznego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Pojęcie normy i patologii psychicznej.
- 2) Specyfika leczenia i pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla pacjentów z zaburzeniami nerwicowymi.
- 3) Specyfika leczenia i pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla pacjentów z zaburzeniami osobowości i zachowania.
- 4) Specyfika leczenia i pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla pacjentów z zaburzeniami afektywnymi.
- 5) Specyfika leczenia i pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla pacjentów z zaburzeniami psychotycznymi.
- 6) Specyfika leczenia i pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla pacjentów z innymi zaburzeniami: organicznymi i zespołami behawioralnymi związanymi z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) definiowania i rozpoznawania objawów oraz specyfiki pracy z pacjentami z zaburzeniami nerwicowymi, zaburzeniami osobowości i zachowania, afektywnymi i psychotycznymi i innymi zaburzeniami psychicznymi;
- 2) różnicowania poszczególnych zaburzeń psychicznych, z uwzględnieniem podwójnej diagnozy.

Czas trwania kursu:

18 godzin zajęć (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: “Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD 10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów.”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub centrum zdrowia psychicznego jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnościami:

- 1) samodzielnego definiowania, rozpoznawania, różnicowania objawów oraz specyfiki pracy z pacjentami z zaburzeniami nerwicowymi, zaburzeniami osobowości i zachowania, afektywnymi i psychotycznymi i innymi zaburzeniami psychicznymi.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub centrum zdrowia psychicznego.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł II

Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub centrum zdrowia psychicznego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Cele diagnozy psychologicznej.
- 2) Formułowanie hipotez diagnostycznych w ramach określonych koncepcji teoretycznych i tworzenie planów ich weryfikacji. Metody i techniki stosowane w klinicznej diagnozie psychologicznej: obserwacja, wywiad i rozmowa psychologiczna, eksperyment kliniczny, testy, metody projekcyjne.
- 3) Specyfika diagnozy psychologicznej w różnych zaburzeniach.
- 4) Zasady formułowania wyniku diagnozy psychologicznej (integracja danych pochodzących z różnych źródeł odniesienie uzyskanych wyników do stawianych celów diagnostycznych).
- 5) Przekazywanie wyników diagnozy psychologicznej różnym odbiorcom (np. pacjent, rodzina pacjenta, lekarz, instytucja opiekuńcza).
- 6) Diagnoza psychologiczna jako źródło programu terapeutycznego.
- 7) Odrębność diagnozy psychologicznej od diagnozy lekarskiej oraz elementy wspólne.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej oraz ich interpretacji i integracji;
- 3) przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inne osoby);
- 4) wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego i/lub rehabilitacyjnego.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: “Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w poradni zdrowia psychicznego jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń psychicznych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej;
- 3) samodzielnej interpretacji badań;

- 4) samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom,
- 5) samodzielnego planowania dalszego postępowania terapeutycznego i/lub rehabilitacyjnego.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale psychiatrycznym lub centrum zdrowia psychicznego.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł III

Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach behawioralno-poznawczych.
- 2) Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach psychoanalitycznych.
- 3) Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach systemowych.
- 4) Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach humanistyczno- egzystencjalnych.
- 5) Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w innych koncepcjach (teoriach osobowości) wyjaśniających zachowanie człowieka.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wyjaśniania zaburzeń w paradygmacie najważniejszych teorii psychologicznych.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł IV

Poradnictwo i psychoterapia

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice albo oddziale leczenia nerwic lub poradni zdrowia psychicznego lub centrum zdrowia psychicznego, w których prowadzona jest psychoterapia.

1. Kurs specjalizacyjny: „Poradnictwo i psychoterapia”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Poradnictwo: zasady udzielania pomocy osobom zgłaszającym się po poradę.
- 2) Rehabilitacja psychologiczna (modele rehabilitacji, specyfika diagnozy w procesie rehabilitacji, rodzaj interwencji w procesie rehabilitacji).
- 3) Kompetencje psychologa w zakresie poradnictwa zdrowotnego i systemowego podejścia do leczenia psychiatrycznego.
- 4) Psychoterapia:
 - a) miejsce psychoterapii w postępowaniu leczniczym,
 - b) psychoterapia zorientowana psychoanalitycznie,
 - c) psychoterapia zorientowana behawioralnie-poznawczo,
 - d) psychoterapia zorientowana humanistycznie,
 - e) psychoterapia systemowa,
 - f) formy psychoterapii (psychoterapia indywidualna, grupowa, rodzinna, małżeńska) i ich zastosowanie,
 - g) przebieg procesu psychoterapii i czynniki lecznicze psychoterapii.
- 5) Inne formy pomocy psychologicznej (oddziaływania psychoedukacyjne, profilaktyczne, organizacja społeczności terapeutycznej, grupy samopomocy).
- 6) Wskazania do stosowania różnych form pomocy psychologicznej.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) określenia rodzaju niezbędnej pomocy psychologicznej dostosowanej do rodzaju zaburzenia i aktualnego stanu pacjenta;
- 2) stosowania wybranych form pomocy psychologicznej w warunkach ambulatoryjnych i szpitalnych;
- 3) zaplanowania własnego kształcenia się w psychoterapii.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Poradnictwo i psychoterapia”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w poradni albo oddziale leczenia zaburzeń nerwicowych jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące poradnictwa, psychoterapii, rehabilitacji psychologicznej i innych form pomocy psychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego określenia rodzaju niezbędnej pomocy psychologicznej dostosowanej do rodzaju zaburzenia i stanu pacjenta;
- 2) samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej w warunkach ambulatoryjnych i szpitalnych.

Czas trwania stażu:

240 godzin = 40 dni roboczych (2 miesiące).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice albo oddziale leczenia nerwic lub poradni zdrowia psychicznego lub centrum zdrowia psychicznego, w których prowadzona jest psychoterapia.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł V

Rehabilitacja i metody działań środowiskowych

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w oddziale rehabilitacyjnym lub zespole leczenia środowiskowego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Społeczna rehabilitacja zaburzeń psychicznych. Środowiskowe metody pomocy osobom z zaburzeniami psychotycznymi. Zadania i rola psychologa klinicznego.
- 2) Modele rehabilitacji w zaburzeniach psychicznych.
- 3) Nowe kierunki pomocy psychologicznej dla osób chorujących psychicznie.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) dostosowania własnych form pracy do specyfiki placówki służby zdrowia zatrudniającej psychologa klinicznego;
- 2) kontaktowania się z innymi pracownikami służby zdrowia, przekazywania wiedzy psychologicznej współpracownikom.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale rehabilitacyjnym lub zespole leczenia środowiskowego jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące stosowania wybranych metod działań środowiskowych i rehabilitacji. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego stosowania różnych form pracy i dostosowania ich do specyfiki placówki służby zdrowia;
- 2) kontaktowania się z innymi pracownikami służby zdrowia.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w oddziale rehabilitacyjnym lub zespole leczenia środowiskowego.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł VI

Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w oddziale psychiatrii sądowej.

1. Kurs specjalizacyjny: „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Przedmiot i zakres psychologicznej ekspertyzy sądowej.
- 2) Specyfika klinicznej diagnozy psychologicznej dla celów orzecznictwa sądowego.
- 3) Zasady sporządzania ekspertyzy psychologicznej dla celów sądowych.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) zaplanowania, przeprowadzenia i wykorzystania wyników badań psychologicznych dla potrzeb orzecznictwa sądowego.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w oddziale psychiatrii sądowej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące orzecznictwa sądowego. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres umiejętności praktycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu psycholog wykaże się umiejętnością:

- 1) samodzielnego przeprowadzenia klinicznej diagnozy psychologicznej dla celów orzecznictwa sądowego;
- 2) samodzielnego sporządzania ekspertyzy psychologicznej pod nadzorem specjalisty psychologa klinicznego dla celów sądowych.

Czas trwania stażu:

120 godzin= 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w oddziale psychiatrii sądowej.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

5. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Psycholog realizujący szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej powinien systematycznie kształcić się pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie literatury fachowej a także korzystać z innych form zdobywania wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogładowej

Psychologa zobowiązany jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogładowej lub oryginalnej z dziedziny psychologii klinicznej.

B. Uczestniczenie w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Psycholog powinien brać udział we wskazanych przez kierownika specjalizacji wybranych seminariach, posiedzeniach szkoleniowych, sympozjach, konferencjach lub innych formach kształcenia, organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe, dotyczących problematyki psychologii klinicznej.

C. Studiowanie piśmiennictwa

Psycholog w toku całego szkolenia specjalizacyjnego jest zobowiązany pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej.

6. METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Psycholog w czasie szkolenia specjalizacyjnego zdaje poniższe zaliczenia:

- 1) sprawdzian po każdym kursie specjalizacyjnym z zakresu wiedzy objętej programem kursu - u kierownika naukowego kursu;
- 2) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego - u opiekuna stażu kierunkowego;
- 3) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu u kierownika specjalizacji;

B. Ocena pracy pogładowej lub oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez psychologa pracy pogładowej lub oryginalnej dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena uczestniczenia w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Zaliczenia uczestniczenia w wybranych formach kształcenia organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe dokonuje kierownik specjalizacji w oparciu o zaświadczenie towarzystwa naukowego.

D. Ocena znajomości piśmiennictwa

Psycholog przedstawia sprawozdanie z przeglądu literatury fachowej - jeden raz w roku. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

Wykaz lektur podstawowych

1. Cierpiałkowska L., Sęk H.(red.).Psychologia kliniczna, Wyd. Naukowe PWN
2. Czabała Cz., Kuczyńska (2015).Poradnictwo psychologiczne. Wyd. Naukowe PWN.
3. Gierowski J. K., Jaśkiewicz - Obydzińska T., (2008). Najda M. Psychologia w postępowaniu karnym. Wydawnictwo Lexis Nexis, Warszawa
4. Ackerman M. J. Podstawy psychologii sądowej. (2005). Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem.

II. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORÓB SOMATYCZNYCH

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia

Doskonalenie wiedzy w dziedzinie psychosomatyki i somatopsychiki. Nabycie umiejętności w samodzielnej pracy w zakresie czynności diagnozy i terapii psychologicznej u chorych somatycznie, współdziałania z różnymi specjalistami medycyny oraz organizowanie i prowadzenie szkoleń specjalistycznych dla psychologów.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORÓB SOMATYCZNYCH:

- 1) samodzielne diagnozowanie w oparciu o metody psychologiczne czynników psychologicznych istotnych w etiologii i rozwoju choroby somatycznej;
- 2) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z chorującymi somatycznie i ich rodzinami;
- 3) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka choroby somatycznej;
- 4) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychosomatycznego u chorych somatycznie;
- 5) praca badawcza w dziedzinie psychologii klinicznej chorób somatycznych.

C. Sposób organizacji szkolenia

Blok specjalistyczny w zakresie psychologii klinicznej chorób somatycznych realizowany jest w formie 6 modułów obejmujących 6 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.

2. CZAS TRWANIA SZKOLENIA

Szkolenie specjalizacyjne w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego psychologia kliniczna chorób somatycznych trwa 2 lata po zakończeniu bloku podstawowego.

<p align="center">Plan kształcenia bloku specjalistycznego PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHOROÓB SOMATYCZNYCH</p> <p align="center">Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe</p>	<p align="center">Liczba godzin</p>	<p align="center">Liczba dni roboczych</p>
<p>Moduł I Psychologiczne teorie zachowań i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej wobec chorych somatycznie</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Psychologiczne teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej” <p>Staż kierunkowy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Psychologiczne teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej”; staż w klinice/oddziale chorób somatycznych 	<p align="center">18</p> <p align="center">120</p>	<p align="center">3</p> <p align="center">20</p>
<p>Razem czas szkolenia w ramach modułu</p>	<p>138</p>	<p>23</p>
<p>Moduł II Symptomatologia i terapia chorób somatycznych</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Symptomatologia i terapia chorób somatycznych” <p>Staż kierunkowy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Symptomatologia i terapia chorób somatycznych” staż w klinice/oddziale chorób somatycznych 	<p align="center">30</p> <p align="center">240</p>	<p align="center">5</p> <p align="center">40</p>
<p>Razem czas szkolenia w ramach modułu</p>	<p>270</p>	<p>45</p>
<p>Moduł III Dynamika zmian psychicznych w przebiegu chorób somatycznych</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Dynamika zmian psychicznych w przebiegu chorób somatycznych” <p>Staż kierunkowy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Dynamika zmian psychicznych w przebiegu chorób somatycznych”; staż w klinice/oddziale chorób somatycznych 	<p align="center">18</p> <p align="center">120</p>	<p align="center">3</p> <p align="center">20</p>
<p>Razem czas szkolenia w ramach modułu</p>	<p>138</p>	<p>23</p>
<p>Moduł IV Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych” 	<p align="center">18</p>	<p align="center">3</p>

Staż kierunkowy: 1. „Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych”; staż w klinice/oddziale chorób somatycznych	120	20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	138	23
Moduł V Pomoc, terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych		
Kurs specjalizacyjny: 1. „Pomoc, terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych”	24	4
Staż kierunkowy: 1. „Pomoc, terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych”; staż w klinice/oddziale chorób somatycznych/sanatorium	120	20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	144	24
Moduł VI Profilaktyka, promocja i prewencja zdrowia w chorobach somatycznych		
Kurs specjalizacyjny: 1. „Profilaktyka, promocja i prewencja zdrowia w chorobach somatycznych”	12	2
Razem czas szkolenia w ramach modułu	12	2
Podsumowanie czasu szkolenia wszystkich modułów	840	140
Staż podstawowy	600	100
Ogółem czas trwania szkolenia	1440	240
Samokształcenie		204
Urlopy wypoczynkowe		52
Dni ustawowo wolne od pracy		26
Ogółem czas trwania bloku specjalistycznego		522

3. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: psychologia kliniczna chorób somatycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Poznanie specyfiki chorób i zaburzeń psychosomatycznych: choroby układu krążenia, choroby układu pokarmowego, choroby układu oddechowego, choroby

układu endokrynologicznego, choroby dermatologiczne, choroby nowotworowe, choroby reumatyczne; zaburzenia: odżywiania.

- 2) Poznanie zależności somatopsychicznych – dróg oddziaływania stanu somatycznego na procesy i mechanizmy regulacji psychicznej. Funkcje somatyczne i ich poznawcze, emocjonalne i behawioralne odzwierciedlenie.
- 3) Psychoneuroimmunologia – jej znaczenie w rozumieniu zależności między psyche i soma.
- 4) Model biomedyczny i model biopsychospołeczny – ich konsekwencje dla diagnozy i terapii osób chorych somatycznie.
- 5) Psychologia zdrowia – zmiana perspektywy w podejściu do chorych somatycznie i sposobu ich leczenia.
- 6) Zapoznanie się z psychologicznymi i psychofizjologicznymi metodami badań reakcji emocjonalnych, postaw, przejawów zachowań w wybranych psychosomatycznych jednostkach chorobowych.
- 7) Nabycie wiedzy na temat opracowywania i stosowania w praktyce programów profilaktyki pierwotnej i wtórnej chorób cywilizacyjnych oraz programów promocji zdrowia.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: psychologia kliniczna chorób somatycznych

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia psycholog wykaże się umiejętnościami:

- 1) budowania planu diagnostycznego, stawiania hipotez i ich weryfikacji w oparciu o standardowe techniki psychologiczne, metody diagnostyczne (Kwestionariusze, skale itp.) stosowane na gruncie psychosomatyki i psychologii zdrowia oraz konstruowane doraźnie metody celem pełniejszego poznania problemów chorego somatycznie (wynikających ze specyfiki schorzenia);
- 2) opanowania wybranych technik diagnozy psychofizjologicznej (np.: aktywności elektrodermalnej, aktywności układu sercowo-naczyniowego);
- 3) opanowania metod terapii psychologicznej szczególnie przydatnych w chorobach somatycznych takich jak: modyfikacji zachowań, technik poznawczo-behawioralnych, techniki relaksacji (zmniejszanie napięcia psychofizycznego), metody biologicznego sprzężenia (biofeedback), technik pracy z rodziną;
- 4) oceniania skutków podejmowanych przez psychologa jego własnych działań (terapeutycznych, rehabilitacyjnych);
- 5) współpracy z innymi specjalistami (lekarz, mgr rehabilitacji ruchowej, socjolog) celem integracji sposobów skutecznego oddziaływania terapeutycznego i profilaktycznego.

4. MODUŁY BLOKU SPECJALISTYCZNEGO PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORÓB SOMATYCZNYCH

MODUŁ I

Psychologiczne teorie zachowań i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej wobec chorych somatycznie.

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale chorób somatycznych.

1. Kurs specjalizacyjny: „Psychologiczne teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Pojęcie zachowania i jego roli w etiologii, leczeniu i rehabilitacji chorób somatycznych.
- 2) Udział czynników poznawczych, emocjonalnych i temperamentalnych w przebiegu i leczeniu choroby somatycznej.
- 3) Złożone wzory zachowania i typy osobowości – ich znaczenie dla rozwoju i przebiegu chorób somatycznych.
- 4) Podejście patogenetyczne i salutogenetyczne dla praktyki psychologicznej.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) definiowania zachowania i jego roli w etiologii, leczeniu i rehabilitacji chorób somatycznych;
- 2) rozumienia i wyjaśniania zachowania chorego zarówno z perspektywy patogenetycznej jak i salutogenetycznej;
- 3) różnicowania czynników poznawczych, emocjonalnych, i temperamentalnych i złożonych wzorów zachowań w przebiegu i leczeniu choroby somatycznej;
- 4) planowania i przeprowadzenia skutecznej klinicznej interwencji psychologicznej wobec chorujących somatycznie oraz ich rodzin.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Psychologiczne teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w klinice lub oddziale chorób somatycznych jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące stosowania wybranych teorii regulacji zachowania w praktyce psychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) definiowania zachowania i jego roli w etiologii, leczeniu i rehabilitacji chorób somatycznych;
- 2) rozumienia i wyjaśniania zachowania chorego zarówno z perspektywy patogenetycznej jak i salutogenetycznej;
- 3) różnicowania czynników poznawczych, emocjonalnych, i temperamentalnych i złożonych wzorów zachowań w przebiegu i leczeniu choroby somatycznej;

- 4) planowania i przeprowadzenia skutecznej klinicznej interwencji psychologicznej wobec chorujących somatycznie oraz ich rodzin.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice lub oddziale chorób somatycznych.

Sposób zaliczenia:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł II

Symptomatologia i terapia chorób somatycznych

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w oddziale lub klinice chorób somatycznych.

1. Kurs specjalizacyjny: „Symptomatologia i terapia chorób somatycznych”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Najczęściej występujące patomechanizmy chorób somatycznych – na przykładzie wybranych chorób.
- 2) Charakterystyka stanów emocjonalnych najczęściej występujących w przebiegu chorób somatycznych.
- 3) Zmiany zachowań i trudności adaptacyjne w przebiegu chorób somatycznych.
- 4) Charakterystyka dynamiki procesu chorobowego i jej znaczenie dla podejmowania oddziaływań psychologicznych.
- 5) Formy pomocy i terapii psychologicznej stosowane w leczeniu chorób somatycznych.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wyjaśniania patomechanizmu wybranych chorób somatycznych;
- 2) dokonywania charakterystyki stanów emocjonalnych, zachowań i trudności adaptacyjnych najczęściej występujących w przebiegu chorób somatycznych;
- 3) dokonywania charakterystyki dynamiki procesu chorobowego i jej znaczenia dla podejmowania oddziaływań psychologicznych.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Symptomatologia i terapia chorób somatycznych”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące stosowania wybranych metod terapii chorób somatycznych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wyjaśniania patomechanizmu i klinicznej diagnozy psychologicznej wybranych chorób somatycznych;
- 2) dokonywania oceny zależności między rodzajem i nasileniem emocji a reakcjami somatycznymi organizmu pacjenta;
- 3) doboru właściwych sposobów pomocy psychologicznej i terapii w zależności od stanu somatycznego i fazy choroby pacjenta.

Czas trwania stażu:

240 godzin = 40 dni roboczych (2 miesiące).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice lub oddziale chorób somatycznych.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł III

Dynamika zmian psychicznych w przebiegu chorób somatycznych.

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w oddziale lub klinice chorób somatycznych.

1. Kurs specjalizacyjny: „Dynamika zmian psychicznych w przebiegu chorób somatycznych”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Poznanie wpływu zmian somatycznych na funkcjonowanie psychiczne chorego.
- 2) Konsekwencje przebiegu choroby i jej leczenia dla funkcjonowanie psychiczne chorego.

- 3) Psychologiczne wskaźniki skuteczności udzielanej pomocy i terapii psychologicznej.
- 4) Ocena stanu somatycznego i psychicznego w przebiegu leczenia i rehabilitacji.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania wpływu zmian somatycznych na funkcjonowanie psychiczne chorego;
- 2) rozpoznawanie i różnicowanie zmian w psychicznym funkcjonowaniu chorego ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 3) rozpoznawania wskaźników skuteczności udzielanej pomocy i terapii psychologicznej;
- 4) oceny stanu somatycznego i psychicznego w przebiegu leczenia i rehabilitacji.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Dynamika zmian psychicznych w przebiegu chorób somatycznych”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice chorób somatycznych jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące mechanizmów kontroli przebiegu procesu terapii i rehabilitacji. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania wpływu zmian somatycznych na funkcjonowanie psychiczne chorego;
- 2) rozpoznawanie i różnicowanie zmian w psychicznym funkcjonowaniu chorego ze względu na przebieg choroby i jej leczenia;
- 3) określania wskaźników skuteczności udzielanej pomocy i terapii psychologicznej;
- 4) diagnozy stanu somatycznego i psychicznego w przebiegu leczenia i rehabilitacji.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice lub oddziale chorób somatycznych.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł IV

Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale chorób somatycznych.

1. Kurs specjalizacyjny: „Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych”.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Formułowanie hipotez diagnostycznych i konstruowanie planu ich weryfikacji z uwzględnieniem specyfiki chorób somatycznych.
- 2) Zasady integrowania informacji z przeprowadzonych badań klinicznych w diagnozie psychologicznej.
- 3) Rozumienie konieczności diagnozowania zachowań antyzdrowotnych, przyzwyczajzeń oraz kontekstu społecznego i sytuacji, w której żyje pacjent.
- 4) Umiejętność współpracy z rodziną oraz diagnozy jej możliwości współpracy ze względu na potrzeby wynikające z przebiegu choroby somatycznej u ich bliskiego.
- 5) Umiejętność łączenia diagnozy psychologicznej z diagnozą lekarską celem integracji procesu leczniczo - terapeutycznego.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych adekwatnie do potrzeb chorób somatycznych,
- 2) doboru metod i technik diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych,
- 3) diagnozowania zachowań chorobowych, czyli tzw. antyzdrowotnych, stylu życia, w szczególności przyzwyczajzeń
- 4) diagnozowania kontekstu społecznego i sytuacji w której żyje pacjent (jego relacji interpersonalnych i funkcjonowania rodziny),
- 5) wyznaczanie dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej.
- 6) Rozumienia sytuacji chorego w kontekście funkcjonowania systemu rodzinnego

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice chorób somatycznych jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnozy psychologicznej i stosowania wybranych metod terapii przy uwzględnieniu specyfiki choroby somatycznej oraz etapu leczenia i rehabilitacji. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych;
- 2) doboru metod i technik diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych;
- 3) diagnozowania zachowań antyzdrowotnych, stylu życia i przyzwyczajzeń;
- 4) diagnozowania kontekstu społecznego i sytuacji, w której żyje pacjent (jego relacji interpersonalnych i funkcjonowania rodziny);
- 5) wyznaczanie dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w oddziale lub klinice chorób somatycznych.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł V

Pomoc, terapia, interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale chorób somatycznych lub sanatorium.

1. Kurs specjalizacyjny: „Pomoc, terapia, interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Specyficzne formy reakcji psychicznych (poznawczych, emocjonalnych, behawioralnych) w związku z diagnozą choroby somatycznej (np. zawał serca, choroba nowotworowa, AIDS) i sposoby oddziaływań psychologicznych.

- 2) Psychologiczne problemy związane z propozycjami terapeutycznymi (leczenie technikami inwazyjnymi, leczenie zachowawcze).
- 3) Problematyka bólu oraz ograniczeń wynikających z procesu terapii. Metody psychologicznego oddziaływania i wspomaganie ukierunkowane na te problemy.
- 4) Etap leczenia (ostra faza choroby, okres leczenia zachowawczego, leczenie chirurgiczne, rehabilitacja szpitalna i poszpitalna) i charakterystyczne problemy psychologiczne związane z etapami leczenia.
- 5) Dostosowanie sposobów oddziaływania psychologicznego do przeważających na danym etapie leczenia problemów (np. terapia wyjaśniająca, podtrzymująca, pomoc w lepszym rozumieniu siebie, techniki relaksacyjne, wypracowanie sposobów radzenia sobie ze stresem, modyfikacja zachowań).
- 6) Pomoc psychologiczna w stanach terminalnych.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) doboru metod oddziaływania psychologicznego adekwatnych do problemów psychologicznych chorego związanych z etapami i sposobami leczenia choroby;
- 2) dostosowania programu postępowania psychologicznego z chorym do programu leczenia i rehabilitacji;
- 3) pracy z pacjentem chorym terminalnie i jego rodziną;
- 4) dokonywania oceny skuteczności oddziaływania psychologicznego poprzez weryfikację własnych ocen z ocenami członków zespołu terapeutycznego.

Czas trwania kursu:

24 godziny (4 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Pomoc, terapia, interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym oddziale specjalistycznym (w tym rehabilitacyjnym) jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące metod terapii psychologicznej w różnych chorobach somatycznych, na różnym etapie ich leczenia. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) doboru metod oddziaływania psychologicznego adekwatnych do problemów psychologicznych chorego związanych z etapami i sposobami leczenia choroby;
- 2) dostosowania programu postępowania psychologicznego z chorym do programu leczenia i rehabilitacji;

- 3) pracy z pacjentem chorym terminalnie i jego rodziną;
- 4) dokonywania oceny skuteczności oddziaływania psychologicznego poprzez weryfikację własnych ocen z ocenami członków zespołu terapeutycznego.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice lub oddziale chorób somatycznych/sanatorium.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł VI

Profilaktyka, promocja i prewencja zdrowia w chorobach somatycznych.

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs: “Profilaktyka, promocja i prewencja zdrowia w chorobach somatycznych”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Zapoznanie z założeniami profilaktyki pierwotnej i wtórnej chorób cywilizacyjnych (np. choroba niedokrwienna, cukrzyca, choroby nowotworowe i niepełnosprawność ruchowa).
- 2) Zapoznanie z psychologiczną problematyką stylu życia i jego konsekwencji zdrowotnych we wszystkich okresach rozwojowych człowieka.
- 3) Poznanie psychologicznych sposobów wyjaśniania relacji psychika – zdrowie – choroba.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeędzie umiejętność:

- 1) prowadzenia badań psychologicznych mających na celu określenie czynników stanowiących psychologiczne ryzyko choroby somatycznej oraz badań prowadzących do wyselekcjonowania grup wysokiego ryzyka choroby;
- 2) podjęcia działań modyfikujących zachowanie (w kierunku zachowań zdrowotnych) w różnych grupach wiekowych, oraz w grupach szczególnego ryzyka (np. żyjących w dużym stresie);
- 3) wpływania na motywację jednostek wybranych grup z populacji (chory o wysokim ryzyku choroby itp.) do podejmowania działań prozdrowotnych.

Czas trwania kursu:

12 godzin (2 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

5. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Psycholog realizujący szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej powinien systematycznie kształcić się pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie literatury fachowej a także korzystać z innych form zdobywania wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogładowej

Psychologa zobowiązany jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogładowej lub oryginalnej z dziedziny psychologii klinicznej.

B. Uczestniczenie w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Psycholog powinien brać udział we wskazanych przez kierownika specjalizacji wybranych seminariach, posiedzeniach szkoleniowych, sympozjach, konferencjach lub innych formach kształcenia, organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe, dotyczących problematyki psychologii klinicznej.

C. Studiowanie piśmiennictwa

Psycholog w toku całego szkolenia specjalizacyjnego jest zobowiązany pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej.

6. METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Psycholog w czasie szkolenia specjalizacyjnego zdaje poniższe zaliczenia:

- 1) sprawdzian po każdym kursie specjalizacyjnym z zakresu wiedzy objętej programem kursu - u kierownika naukowego kursu;
- 2) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego - u opiekuna stażu kierunkowego;
- 3) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu u kierownika specjalizacji;

B. Ocena pracy pogładowej lub oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez psychologa pracy pogładowej lub oryginalnej dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena uczestniczenia w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Zaliczenia uczestniczenia w wybranych formach kształcenia organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe dokonuje kierownik specjalizacji w oparciu o zaświadczenie towarzystwa naukowego.

D. Ocena znajomości piśmiennictwa

Psycholog przedstawia sprawozdanie z przeglądu literatury fachowej - jeden raz w roku. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

Wykaz lektur obowiązkowych.

- 1) Basińska, M. (2009). *Funkcjonowanie psychologiczne pacjentów w wybranych chorobach endokrynologicznych. Uwarunkowania somatyczne i osobowościowe.* Bydgoszcz: Wyd. UKW.
- 2) Bętkowska-Korpała, B. i Gierowski J., K. (red). 2007. *Psychologia lekarska w leczeniu chorych somatycznie.* Kraków: Wyd. UJ.
- 3) Heszen I. i Sęk H. (2007) *Psychologia zdrowia.* Warszawa: PWN.
- 4) Rogiewicz, M.(2015). *Praktyczny podręcznik psychonkologii dorosłych.* Warszawa: Medycyna Praktyczna.
- 5) Walden-Gauszko K. (red.) 2006. *Psychoonkologia w praktyce klinicznej.* Warszawa: PZWL.
- 6) Włodarczyk, D. i Winecka, A. (2006). *Psychologia medyczna.* Warszawa: PZWL.
- 7) Wrześniewski, K. i Włodarczyk, D. (red.). 2004. *Choroba niedokrwienna serca – psychologiczne aspekty leczenia i zapobiegania.* Gdańsk: GWP.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z przedstawionym zagadnieniem

III. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej praktycznej pracy diagnostycznej i terapeutycznej z chorymi, u których biologiczna patologia mózgu spowodowała zaburzenia w szeroko rozumianym zachowaniu.

/uwaga: termin zachowanie (ang. behaviour) lub czynności behawioralne rozumiany jest tu jako opisowy konstrukt obejmujący 3 funkcjonalne systemy: 1) poznawczy, 2) emocjonalno-motywacyjny, 3) wykonawczy./

Realizacja powyższego celu prowadzi poprzez następujące cele szczegółowe:

- 1) Nabywanie aktualnej wiedzy z zakresu neuropsychologii klinicznej oraz wybranych aspektów neurologii, psychiatrii, neuroradiologii i neurobiologii, umożliwiającej praktyczne rozumienie problemów zaburzeń będących konsekwencją uszkodzenia mózgu; problemów dotyczących przede wszystkim pacjenta, ale też jego bliskich.
- 2) Rozwój świadomości metodologicznej (ze szczególnym wyróżnieniem znajomości procedur pomiarowych).
- 3) Rozwój umiejętności praktycznych w diagnostyce i rehabilitacji neuropsychologicznej (znajomość procedur terapeutycznych adekwatnych do określonych dysfunkcji).
- 4) Nabywanie i doskonalenie umiejętności w działalności eksperckiej, orzeczniczej w prowadzeniu badań teoretycznych z zakresu neuropsychologii klinicznej, umiejętności pracy w interdyscyplinarnych zespołach klinicznych.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA

- 1) samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna w zakresie neuropsychologii;
- 2) samodzielne diagnozowanie w oparciu o metody psychologiczne czynników psychologicznych w etiologii chorób układu nerwowego;
- 3) prowadzenie diagnozy, pomocy i terapii psychologicznej w chorobach układu nerwowego;
- 4) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka chorób układu nerwowego;
- 5) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych u chorych somatycznie.

C. Sposób organizacji szkolenia

Blok specjalistyczny w zakresie neuropsychologii klinicznej realizowany jest w formie 7 modułów obejmujących 7 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.

2. CZAS TRWANIA SZKOLENIA

Szkolenie specjalizacyjne w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego neuropsychologia kliniczna trwa 2 lata po zakończeniu bloku podstawowego.

Plan kształcenia bloku specjalistycznego NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba godzin	Liczba dni roboczych
Moduł I Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych Kurs specjalizacyjny: 1. „Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych”	18	3
Razem czas szkolenia w ramach modułu	18	3
Moduł II Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróznicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej Kurs specjalizacyjny: 1. „Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróznicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej” Staż kierunkowy: 1. „Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróznicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej”; staż w klinice/oddziale neurologicznym z pododdziałem udarowym	18 240	3 40
Razem czas szkolenia w ramach modułu	258	43
Moduł III Elementy neuropsychologii dzieci i młodzieży Kurs specjalizacyjny: 1. „Elementy neuropsychologii dzieci i młodzieży” Staż kierunkowy: 1. „Elementy neuropsychologii dzieci i młodzieży” staż w klinice/oddziale neurologii dziecięcej lub neurochirurgii dziecięcej lub ośrodka adaptacyjno- rehabilitacyjnym dla dzieci i młodzieży lub ośrodka wczesnej interwencji lub ośrodka wczesnego wspomagania rozwoju	18 120	3 20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	138	23

<p>Moduł IV Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Specyfika oceny neuropsychologicznej chorych z patologia mózgowia i w zaawansowanym wieku”; staż w klinice/oddziale psychogeriatry/geriatry</p>	18	3
<p style="text-align: right;">Razem czas szkolenia w ramach modułu</p>	138	23
<p>Moduł V Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii”; staż w klinice/oddziale neurochirurgii</p>	18	3
<p style="text-align: right;">Razem czas szkolenia w ramach modułu</p>	138	23
<p>Moduł VI Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej”</p>	18	3
<p style="text-align: right;">Razem czas szkolenia w ramach modułu</p>	18	3
<p>Moduł VII Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna</p> <p>Kurs specjalizacyjny: 1. „Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna”</p> <p>Staż kierunkowy: 1. „Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna” staż w klinice/oddziale rehabilitacji neurologicznej</p>	18	3
<p style="text-align: right;">Razem czas szkolenia w ramach modułu</p>	138	23
<p style="text-align: right;">Podsumowanie czasu szkolenia wszystkich modułów</p>	846	141
<p>Staż podstawowy</p>	600	100
<p style="text-align: right;">Ogółem czas trwania szkolenia</p>	1446	241
<p>Samokształcenie</p>		203

Urlopy wypoczynkowe		52
Dni ustawowo wolne od pracy		26
Ogółem czas trwania bloku specjalistycznego		522

3. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: neuropsychologia kliniczna

Oczekuje się, że w wyniku szkolenia psycholog nabędzie wiedzę:

- 1) Współczesne rozumienie zagadnień mózgowej organizacji czynności behawioralnych, czyli leżących u podstaw zachowania.
- 2) Wieloaspektowość skutków biologicznego uszkodzenia mózgu o różnej etiologii i charakterystyce lokalizacyjnej.
- 3) Deficyty neuropsychologiczne chorego ze strukturalną patologią mózgowia: charakterystyka obrazu klinicznego, patomechanizmy, wpływ różnic indywidualnych na obraz zaburzeń.
- 4) Teoretyczne podstawy różnych podejść i metod diagnostycznych; reprezentatywny dla praktyki klinicznej repertuar narzędzi diagnostycznych.
- 5) Zasady planowania i realizacji procesu diagnostycznego. Typowe błędy pomiaru.
- 6) Teoretyczne przesłanki odbudowy funkcji po uszkodzeniu mózgu.
- 7) Różne formy rehabilitacji: restytucyjna i kompensacyjna.
- 8) Funkcjonalne metody obrazowania mózgu – znaczenie danych uzyskiwanych na podstawie tych metod dla działalności neuropsychologa.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: neuropsychologia kliniczna

Oczekuje się, że w wyniku szkolenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) myślenia o problemach pacjenta neurologicznego w kategoriach uwarunkowań biologicznych, psychologicznych, społecznych i kulturowych;
- 2) planowania i realizacji postępowania diagnostycznego;
- 3) biegłego posługiwania się podstawowym zbiorem metod pozyskiwania danych klinicznych i ich interpretacji (obserwacja, wywiad, testy standaryzowane, kliniczne próby eksperymentalne);
- 4) formułowania wniosków z badania stosownie do odbiorcy;
- 5) precyzyjnego i odpowiedzialnego redagowania orzeczeń i ekspertyz;
- 6) prowadzenia długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej oraz udzielania pomocy doraźnej;
- 7) oceny efektów pracy terapeutycznej;
- 8) prowadzenia badań teoretycznych z zakresu neuropsychologii klinicznej.

4. MODUŁY BLOKU SPECJALISTYCZNEGO NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA

Moduł I

Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych.

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Mózgowe mechanizmy zachowania w ujęciu neuropsychologii klinicznej: pojęcie lokalizacji wyższych czynności nerwowych, czynnościowa charakterystyka struktur mózgowia, asymetria czynnościowa półkul mózgowych.
- 2) Mechanizmy zachowania w ujęciu neuropsychologii poznawczej: modele teoretyczne wybranych funkcji poznawczych, czynności poznawcze w powiązaniu ze strukturami mózgowia, koncepcje dotyczące przyczyn i form zaburzeń.
- 3) Dynamika zaburzeń behawioralnych i biologiczne procesy patologiczne w uszkodzonym mózgu w zależności od etapu choroby.
- 4) Spontaniczne procesy samonaprawcze – tzw. neuroplastyczność prowokowana uszkodzeniem.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wyjaśniania i przewidywania zaburzeń behawioralnych w konsekwencji uszkodzenia mózgu, przede wszystkim z perspektywy neuropsychologii klinicznej, ale też innych dziedzin, np. neuropsychologii poznawczej, neurobiologii behawioralnej,
- 2) rozumienia przesłanek teoretycznych dla odbudowy zaburzonych funkcji w wyniku uszkodzeń w Centralnym Układzie Nerwowym.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł II

Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej.

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale neurologicznym z pododdziałem udarowym.

1. Kurs specjalizacyjny: „Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Zaburzenia funkcji poznawczych (sposobzegania, pamięci, uwagi, myślenia).
- 2) Zaburzenia językowe: afazje.
- 3) Zaburzenia tzw. wyższej organizacji czynności motorycznej: apraksja
- 4) Zaburzenia tzw. funkcji wykonawczych.
- 5) Zaburzenia procesów emocjonalnych i motywacyjnych.
- 6) Zmiany cech osobowości.
- 7) Procesy postępującej deterioracji – zespoły otępienne.
- 8) Encefalopatie (np. niedokrwiennie-niedotlenieniowa po zatrzymaniu krążenia, wątrobowa i inne).
- 9) Zespoły pseudo- neurologiczne (reakcje dysocjacyjne – diagnostyka różnicowa).

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- 1) Neuropsychologicznej oceny reprezentatywnych w praktyce klinicznej kategorii zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych po uszkodzeniu mózgu;
- 2) Prowadzenia diagnostyki różnicowej;
- 3) Wnioskowania diagnostycznego;
- 4) Formułowania opinii neuropsychologicznej dla różnych celów oraz formułowania prognoz odnośnie do dalszego przebiegu choroby i jej konsekwencji dla aktywności społeczno-zawodowej chorych.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Konsekwencje psychologiczne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej etiologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionej klinice neurologicznej/ oddziale neurologicznym z pododdziałem udarowym jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnozy neuropsychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- 1) neuropsychologicznej oceny reprezentatywnych w praktyce klinicznej kategorii zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych po uszkodzeniu mózgu,
- 2) prowadzenia diagnostyki różnicowej,

- 3) wnioskowania diagnostycznego,
- 4) formułowania opinii neuropsychologicznej dla różnych celów oraz formułowania prognoz odnośnie do dalszego przebiegu choroby i jej konsekwencji dla aktywności społeczno-zawodowej chorych.

Czas trwania stażu:

240 godzin = 40 dni roboczych (2 miesiące).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice lub oddziale neurologicznym z pododdziałem udarowym.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł III

Elementy neuropsychologii dzieci i młodzieży.

Moduł realizowany jest w formie kursu teoretycznego i stażu kierunkowego w klinice/ oddziale neurologii dziecięcej lub klinice/ oddziale neurochirurgii dziecięcej lub ośrodku adaptacyjno- rehabilitacyjnym dla dzieci i młodzieży lub ośrodku wczesnej interwencji lub ośrodku wczesnego wspomagania rozwoju.

1. Kurs specjalizacyjny: „Elementy neuropsychologii dzieci i młodzieży”.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Czynniki ryzyka powstania deficytów w funkcjonowaniu układu nerwowego w okresie dzieciństwa i dorastania (dzieci urodzone z małą masą urodzeniową i przedwcześnie, dzieci z aberracjami chromosomalnymi, dzieci z uszkodzeniami centralnego układu nerwowego.
- 2) Obraz kliniczny dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną.
- 3) Obraz kliniczny dzieci i młodzieży z zaburzeniami czynności mowy i języka.
- 4) Obraz kliniczny dzieci i młodzieży z zaburzeniami czynności ruchowych.
- 5) Obraz kliniczny dzieci i młodzieży z zaburzeniami spostrzegania.
- 6) Obraz kliniczny dzieci i młodzieży z deficytem uwagi i nadaktywnością.
- 7) Obraz kliniczny dzieci i młodzieży ze specyficznymi zaburzeniami uczenia się.
- 8) Specyfika pracy diagnostyczno- rehabilitacyjnej z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami neurorozwojowymi oraz deficytami w funkcjonowaniu układu nerwowego.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u dzieci i młodzieży,
- 2) rozpoznawania zaburzeń poznawczych oraz różnych typów niepełnosprawności intelektualnej,
- 3) rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zaburzeniami neurorozwojowymi u dzieci i młodzieży,

- 4) udzielania pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży z zaburzeniami neurorozwojowymi i ich rodzinom.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Elementy neuropsychologii dzieci i młodzieży”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionych ośrodkach: klinice/oddziale neurologii dziecięcej lub/i neurochirurgii dziecięcej lub/i ośrodka adaptacyjno- rehabilitacyjnym dla dzieci i młodzieży, ośrodka wczesnej interwencji, ośrodka wczesnego wspomaganie rozwoju. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnozy neuropsychologicznej i terapii dzieci i młodzieży z zaburzeniami neurorozwojowymi. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u dzieci i młodzieży z zaburzeniami neurorozwojowymi,
- 2) rozpoznawania zaburzeń poznawczych oraz różnych typów niepełnosprawności intelektualnej,
- 3) rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zaburzeniami neurorozwojowymi u dzieci i młodzieży,
- 4) udzielania pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży z zaburzeniami neurorozwojowymi i ich rodzinom.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice/ oddziale neurologii dziecięcej lub klinice/ oddziale neurochirurgii dziecięcej lub ośrodka adaptacyjno- rehabilitacyjnym dla dzieci i młodzieży lub ośrodka wczesnej interwencji lub ośrodka wczesnego wspomaganie rozwoju.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł IV

Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w oddziale psychogeriatry lub geriatry.

1. Kurs specjalizacyjny: „Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym”.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Neuropsychologiczna charakterystyka szeroko rozumianego funkcjonowania behawioralnego i społecznego osób w podeszłym wieku w stanie zachowanego zdrowia
- 2) Najczęstsze choroby obejmujące ośrodkowy układ nerwowy w populacji osób w wieku podeszłym i ich skutki dla funkcjonowania behawioralnego.
- 3) Diagnostyka neuropsychologiczna różnych form osłabienia funkcjonowania poznawczo-behawioralnego.
- 4) Specyfika narzędzi pomiaru stosowanych w zespołach otępiennych,
- 5) Pomoc neuropsychologiczna chorym z otępieniem i ich bliskim.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u ludzi zdrowych w wieku podeszłym,
- 2) rozpoznawania łagodnych zaburzeń poznawczych oraz różnych typów otępienia,
- 3) rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zespołami otępiennymi (depresji, zaburzeń świadomości, lęku itd.),
- 4) udzielania pomocy psychologicznej choremu z otępieniem oraz jego bliskim.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Specyfika oceny neuropsychologicznej chorych z patologią mózgowia i w zaawansowanym wieku”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w oddziale geriatry lub psychogeriatry jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnozy neuropsychologicznej i terapii chorych w podeszłym wieku z patologią mózgowia. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u ludzi zdrowych w wieku podeszłym,
- 2) rozpoznawania łagodnych zaburzeń poznawczych oraz różnych typów otępienia,
- 3) rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zespołami otępiennymi (depresji, zaburzeń świadomości, lęku itd.),
- 4) udzielania pomocy psychologicznej choremu z otępieniem oraz jego bliskim.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w oddziale geriatry lub psychogeriatry.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł V

Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii.

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w oddziale neurochirurgii.

1. Kurs specjalizacyjny: „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii”.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Specyfika zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych w oddziale neurochirurgii; pacjentów z guzami mózgu, wodogłowiem, padaczką, urazami czaszkowo-mózgowymi, anomaliami naczyniowymi mózgu, itp.
- 2) Przygotowanie psychologiczne chorego do operacji i terapia interwencyjna w okresie pooperacyjnym.
- 3) Prognozowanie przemijających i trwałych deficytów neuropsychologicznych w konsekwencji zabiegu neurochirurgicznego.
- 4) Badanie lateralizacji półkulowej dla wybranych czynności poznawczych.
- 5) Specyficzne działania neuropsychologa – np. udział w badaniach z wykorzystaniem elektrostymulacji korowej śród i międzyoperacyjnej i metody Wady.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) diagnozowania neuropsychologicznego chorych z wybranymi chorobami OUN, z wyboru leczonymi chirurgicznie,

- 2) udzielania pomocy psychologicznej pacjentom i ich bliskim w sytuacji stresu przedoperacyjnego oraz prowadzenia terapii nastawionej na łagodzenie behawioralnych skutków zabiegu,
- 3) projektowania wstępnego programu długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej,
- 4) Wykonywaniu szeregu specyficznych zadań wspomagających działalność neurochirurga.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym oddziale neurochirurgii jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące specyficznych problemów neuropsychologicznych chorych w oddziale neurochirurgii. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) diagnozowania neuropsychologicznego chorych z wybranymi chorobami OUN, z wyboru leczonymi chirurgicznie,
- 2) udzielania pomocy psychologicznej pacjentom i ich bliskim w sytuacji stresu przedoperacyjnego oraz prowadzenia terapii nastawionej na łagodzenie behawioralnych skutków zabiegu,
- 3) projektowania wstępnego programu długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej,
- 4) wykonywaniu szeregu specyficznych zadań wspomagających działalność neurochirurga.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice/oddziale neurochirurgii.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł VI. Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Precyzowanie problemu diagnostycznego.
- 2) Projektowanie procesu diagnostycznego w zależności od celu badania.
- 3) Źródła danych o chorym i ich interpretacja: wywiad, obserwacja, próby kliniczne oraz testy standaryzowane.
- 4) Wybrane i rekomendowane narzędzia pomiaru we współczesnej diagnostyce neuropsychologicznej.
- 5) Najczęstsze błędy w rozumowaniu diagnostycznym.
- 6) Czynniki utrudniające rzetelny pomiar zdolności poznawczych (zaburzenia świadomości, uwagi, męczliwość patologiczna, zaburzenia biologicznego czynnika motywacyjnego, zaburzenia nastroju itd.)

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- 1) planowania i organizacji procesu diagnostyki neuropsychologicznej,
- 2) formułowania końcowej opinii diagnostycznej stosownie do celu przeprowadzania badania i adresata opinii
- 3) praktycznej znajomości podstawowych metod i narzędzi pomiaru zmiennych stosowanych w neuropsychologii klinicznej.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł VII

Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i stażu kierunkowego w klinice lub oddziale rehabilitacji neurologicznej.

1. Kurs specjalizacyjny: „Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna”.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Plastyczność mózgu jako jedna z przesłanek teoretycznych rehabilitacji neuropsychologicznej.

- 2) Zasady programowania terapii neuropsychologicznej w różnych etapach zdrowienia po uszkodzeniu mózgu (rehabilitacja restytucyjna i kompensacyjna).
- 3) Metody postępowania terapeutycznego w typowych tzw. ogniskowych zespołach behawioralnych po uszkodzeniu mózgu.
- 4) Monitorowanie efektywności i skuteczności programu rehabilitacji.
- 5) Psychoterapia chorego z uszkodzeniem mózgu.
- 6) Praca neuropsychologa z rodziną chorego.
- 7) Rehabilitacja psychospołeczna.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wykorzystywania w praktyce klinicznej wiedzy o plastyczności mózgu i etapach zdrowienia w różnych formach patologii;
- 2) praktycznego prowadzenia różnych form terapii i rehabilitacji neuropsychologicznej nastawionej na odbudowę lub kompensację zaburzeń poznawczych;
- 3) prowadzenia podstawowych form psychoterapii i psychoedukacji skierowanych do chorych i ich bliskich;
- 4) tworzenia i realizacji programów rehabilitacji psychospołecznej.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Pomoc i rehabilitacja neuropsychologiczna”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym klinice/ oddziale rehabilitacji neurologicznej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące pomocy doraźnej oraz długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące warunkiem zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia neuropsycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wykorzystywania w praktyce klinicznej wiedzy o plastyczności mózgu i etapach zdrowienia w różnych formach patologii,
- 2) praktycznego prowadzenia różnych form terapii i rehabilitacji neuropsychologicznej nastawionej na odbudowę lub kompensację zaburzeń poznawczych,
- 3) prowadzenia podstawowych form psychoterapii i psychoedukacji skierowanych do chorych i ich bliskich,
- 4) tworzenia i realizacji programów rehabilitacji psychospołecznej.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż kierunkowy odbywany jest w klinice lub oddziale rehabilitacji neurologicznej.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

5. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Psycholog realizujący szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej powinien systematycznie kształcić się pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie literatury fachowej a także korzystać z innych form zdobywania wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogładowej

Psychologa zobowiązany jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogładowej lub oryginalnej z dziedziny psychologii klinicznej.

B. Uczestniczenie w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Psycholog powinien brać udział we wskazanych przez kierownika specjalizacji wybranych seminariach, posiedzeniach szkoleniowych, sympozjach, konferencjach lub innych formach kształcenia, organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe, dotyczących problematyki psychologii klinicznej.

C. Studiowanie piśmiennictwa

Psycholog w toku całego szkolenia specjalizacyjnego jest zobowiązany pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej.

6. METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Psycholog w czasie szkolenia specjalizacyjnego zdaje poniższe zaliczenia:

- 1) sprawdzian po każdym kursie specjalizacyjnym z zakresu wiedzy objętej programem kursu - u kierownika naukowego kursu;
- 2) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego - u opiekuna stażu kierunkowego;
- 3) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu u kierownika specjalizacji;

B. Ocena pracy pogładowej lub oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez psychologa pracy pogładowej lub oryginalnej dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena uczestniczenia w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Zaliczenia uczestniczenia w wybranych formach kształcenia organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe dokonuje kierownik specjalizacji w oparciu o zaświadczenie towarzystwa naukowego.

D. Ocena znajomości piśmiennictwa

Psycholog przedstawia sprawozdanie z przeglądu literatury fachowej - jeden raz w roku. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

Wykaz lektur obowiązkowych:

- 1) Borkowska, A. i Domańska, Ł. (red.). 2006. *Neuropsychologia kliniczna dziecka*. Warszawa: PWN.
- 2) Jodzio, K. 2008. *Neuropsychologia intencjonalnego działania. Koncepcje funkcji wykonawczych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- 3) Cummings, J. i Mega, M. 2005. *Neuropsychiatria*. Wrocław: Urban & Partner.
- 4) Szczudlik, A., Liberski, P. i Barcikowska, M. (red.). 2004. *Otępienie*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- 5) Prigatano, G.P. 2009. *Rehabilitacja neuropsychologiczna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- 6) Lindsay, K. i Bone, I. 2006. *Neurologia i Neurochirurgia*. Wrocław: Elsevier Urban & Partners.
- 7) Felten, D., Józefowicz, R. i Netter, F. 2007. *Atlas Neuroanatomii i Neurofizjologii Nettera*. Wrocław: Elsevier Urban & Partners.
- 8) Pąchalska, M. 2007. *Neuropsychologia kliniczna. Urazy mózgu*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- 9) Walsh, K. i Darby K. 2008. *Neuropsychologia kliniczna Walsha*. Gdańsk: GWP.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem.

IV. SPECJALISTYCZNY BLOK SZCZEGÓŁOWY PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A. Cele szkolenia

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej pracy diagnostyczno-terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą. Psycholog kliniczny powinien umieć przeprowadzić badania diagnostyczne i sformułować opinie potrzebne dla celów orzecznich, terapeutycznych czy rehabilitacyjnych. Celem kształcenia jest także nabycie umiejętności posługiwania się metodami pomocy psychologicznej i terapii, oraz projektowania, prowadzenia i ewaluacji programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń wieku rozwojowego.

B. Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY

- 1) samodzielne diagnozowanie z wykorzystaniem metod psychologicznych oraz uwzględnianie czynników psychologicznych w etiologii chorób i zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania;
- 2) samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka zaburzeń dziecięcych
- 3) samodzielną pracę diagnostyczno-terapeutyczną z dziećmi i młodzieżą, z uwzględnieniem kontekstu rodzinnego i środowiskowego
- 4) profesjonalną współpracę z psychiatrami w tym psychiatrami dzieci i młodzieży, neurologami dziecięcymi, pediatrami i lekarzami rodzinnymi
- 5) wskazywanie i planowanie postępowania terapeutycznego, doradczego i/lub rehabilitacyjnego w zakresie wyznaczonym psychologiczną diagnozą niepełnoletnich
- 6) poradnictwo psychologiczne, różnorodną pomoc psychologiczną, wspomaganie w kryzysie i konsultacji w zakresie zdrowia psychicznego i radzenia sobie w chorobie somatycznej
- 7) stosowanie i ocenę skuteczności psychologicznych metod leczenia rodzin, dzieci i młodzieży
- 8) stosowanie i ocenę skuteczności psychologicznych metod rehabilitacji dzieci i młodzieży
- 9) wydawanie specjalistycznych zaświadczeń, opinii i psychologicznych orzeczeń na potrzeby placówek oświatowych, ośrodków szkolno-wychowawczych, jednostek pomocy społecznej i innych
- 10) projektowanie, prowadzenie i ewaluacja programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania, ze szczególnym uwzględnieniem placówek oświatowych, ośrodków szkolno-wychowawczych, jednostek pomocy społecznej
- 11) edukacje personelu różnych podmiotów w zakresie psychologicznych oddziaływań
- 12) pracę badawczą w dziedzinie psychologii klinicznej dzieci i młodzieży

C. Sposób organizacji szkolenia

Blok specjalistyczny w zakresie psychologii klinicznej dzieci i młodzieży realizowany jest w formie 5 modułów obejmujących 5 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.

2. CZAS TRWANIA SZKOLENIA

Szkolenie specjalizacyjne w zakresie specjalistycznego bloku szczegółowego psychologia kliniczna dzieci i młodzieży trwa 2 lata po ukończeniu bloku podstawowego.

Plan kształcenia bloku specjalistycznego PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY Moduły, kursy specjalizacyjne, staże kierunkowe	Liczba godzin	Liczba dni roboczych
<p>Moduł I Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <ol style="list-style-type: none"> „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży” <p>Staż kierunkowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży”; staż w klinice/oddziale psychiatrii dla dzieci i młodzieży/klinice/oddziale psychiatrii wieku rozwojowego/centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży”; staż w ośrodku diagnostyczno-terapeutycznym dla dzieci i młodzieży przy fundacji lub stowarzyszeniu lub w ośrodku szkolno wychowawczym 	<p>30</p> <p>180</p> <p>120</p>	<p>5</p> <p>30</p> <p>20</p>
Razem czas szkolenia w ramach modułu	330	55
<p>Moduł II Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <ol style="list-style-type: none"> „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania” <p>Staż kierunkowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania”; staż w oddziale pediatrycznym „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania”; staż w ośrodku wczesnej interwencji lub ośrodku adaptacyjno-rehabilitacyjnym lub ośrodku wczesnego wspomagania rozwoju 	<p>30</p> <p>180</p> <p>120</p>	<p>5</p> <p>30</p> <p>20</p>
Razem czas szkolenia w ramach modułu	330	55

<p>Moduł III Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <p>1. „Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży”</p>	18	3
Razem czas szkolenia w ramach modułu	18	3
<p>Moduł IV Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <p>1. „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin”</p> <p>Staż kierunkowy:</p> <p>1. „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin”; staż w centrum pomocy rodzinie lub ośrodka adopcyjno-opiekuńczym lub ośrodka zajmującym się psychoterapią dzieci, młodzieży i ich rodzin</p>	30	5
	120	20
Razem czas szkolenia w ramach modułu	150	25
<p>Moduł V Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą</p> <p>Kurs specjalizacyjny:</p> <p>1. „Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą”</p>	12	2
Razem czas szkolenia w ramach modułu	12	2
Podsumowanie czasu szkolenia wszystkich modułów	840	140
Staż podstawowy	600	100
Ogółem czas trwania szkolenia	1440	240
Samokształcenie		204
Urlopy wypoczynkowe		52
Dni ustawowo wolne od pracy		26
Ogółem czas trwania bloku specjalistycznego		522

3. SZCZEGÓŁOWY ZAKRES WIEDZY TEORETYCZNEJ I WYKAZ UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: psychologia kliniczna dzieci i młodzieży

Oczekuje się, że w wyniku szkolenia psycholog nabędzie wiedzę:

- 1) Zapoznanie się z czynnikami ryzyka zaburzeń rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania.
- 2) Analiza form zaburzeń i ich zróżnicowania ze względu na wiek i/lub płeć, dynamikę zmian i patomechanizmy.
- 3) Zapoznanie się z zasadami i metodami diagnozy psychologicznej.
- 4) Zapoznanie się z podstawowymi formami pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży.
- 5) Zapoznanie się z metodami promocji zdrowia i profilaktyki.

B. Wykaz wymaganych umiejętności praktycznych będących przedmiotem szkolenia w zakresie bloku: psychologia kliniczna dzieci i młodzieży

Oczekuje się, że w wyniku szkolenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji wyników psychologicznego postępowania diagnostycznego;
- 2) współpracy z innymi uczestnikami procesu diagnostycznego;
- 3) stosowania metod pomocy psychologicznej (poradnictwo psychologiczne, interwencja kryzysowa, wsparcie emocjonalne, psychoedukacja);
- 4) zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji postępowania orzeczniczego zróżnicowanego ze względu na rodzaj i cele orzeczenia;
- 5) organizowania programów promocji zdrowia i programów profilaktycznych.

4. MODUŁY BLOKU SPECJALISTYCZNEGO PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY

Moduł I

Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i dwóch staży kierunkowych: stażu w klinice/ oddziale psychiatrii dla dzieci i młodzieży lub klinice/ oddziale wieku rozwojowego oraz stażu w ośrodku diagnostyczno - terapeutycznym dla dzieci i młodzieży przy fundacji lub stowarzyszeniu lub ośrodku szkolno-wychowawczym

1. Kurs specjalizacyjny: „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży”.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami neurorozwojowymi t. j.:
 - a) niepełnosprawność intelektualna,
 - b) zaburzenia komunikacji,
 - c) zaburzenia ze spectrum autyzmu,

- d) zaburzenia z deficytem uwagi i nadaktywnością,
- e) specyficzne zaburzenia uczenia się,
- f) zaburzenia ruchowe;
- 2) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami zachowania.
- 3) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami emocji charakterystycznymi dla dzieci i młodzieży t. j.:
 - a) zaburzenia lękowe,
 - b) zaburzenia obsesyjno-kompulsywnymi,
 - c) zaburzenia nastroju, zachowania samobójcze oraz samouszkodzenia;
- 4) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami jedzenia, odżywiania się i wydalania.
- 5) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami przywiązania.
- 6) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych.
- 7) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z uzależnieniami behawioralnymi.
- 8) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami psychotycznymi.
- 9) Specyfika pracy z dziećmi i młodzieżą zagrożonych zaburzeniami osobowości.
- 10) Współwystępowanie zaburzeń.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) formułowania hipotez diagnostycznych oraz weryfikacji tych hipotez, planowanie i organizacja procesu diagnostycznego u dzieci i młodzieży;
- 2) formułowania pomocy psychologicznej i programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami neurorozwojowymi, zaburzeniami zachowania, zaburzeniami emocji, zaburzeniami jedzenia, odżywiania się i wydalania, przywiązania, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi, zaburzeniami psychotycznymi, zagrożonych zaburzeniami osobowości oraz zaburzeniami łączonymi.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy I: „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w klinice/ oddziale psychiatrii dla dzieci i młodzieży lub klinice/ oddziale psychiatrii wieku rozwojowego lub centrum zdrowia psychicznego. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące warunkiem zaliczenia stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia podczas stażu psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej uwzględniających specyfikę faz rozwojowych;
- 3) samodzielnej interpretacji badań;
- 4) samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom;
- 5) samodzielnego określania rodzaju pomocy psychologicznej stosownie do rodzaju zaburzeń i stanu pacjenta i jego rodziny;
- 6) samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej dla pacjenta i jego rodziny w warunkach ambulatoryjnych i szpitalnych.

Czas trwania stażu:

180 godzin = 30 dni roboczych (1,5 miesiąca).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice/ oddziale psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży, klinice/ oddziale wieku rozwojowego lub centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

2. Staż kierunkowy II: „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w ośrodku diagnostyczno- terapeutycznym dla dzieci i młodzieży przy fundacji lub stowarzyszeniu lub ośrodku szkolno-wychowawczym jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące warunkiem zaliczenia stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia podczas stażu psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej uwzględniających specyfikę faz rozwojowych;
- 3) samodzielnej interpretacji badań;
- 4) samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom;
- 5) samodzielnego określania rodzaju pomocy psychologicznej stosownie do rodzaju zaburzeń i stanu pacjenta i jego rodziny;
- 6) samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej dla pacjenta i jego rodziny w warunkach ambulatoryjnych i szpitalnych.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w ośrodku diagnostyczno - terapeutycznym dla dzieci i młodzieży przy fundacji lub stowarzyszeniu lub ośrodku szkolno-wychowawczym.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł II

Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego i dwóch staży kierunkowych: stażu kierunkowego w klinice/ oddziale pediatrycznym oraz stażu w ośrodku wczesnej interwencji lub ośrodku adaptacyjno-rehabilitacyjnym lub ośrodku wczesnego wspomagania rozwoju.

1. Kurs specjalizacyjny: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Analiza form zaburzenia i ich zróżnicowania ze względu na wiek i/lub płeć, dynamiki zmian i patomechanizmu, czynników zwiększających ryzyko poważnych zaburzeń funkcjonowania i dalszego rozwoju w późniejszych okresach dzieciństwa, dorostania i dorosłości:
 - a) dzieci urodzone z małą wagą urodzeniową i przedwcześnie (o niskiej dojrzałości);
 - b) dzieci z aberracjami chromosomalnymi;
 - c) dzieci z uszkodzeniami w centralnym układzie nerwowym;
 - d) dzieci z niesprawnością fizyczną;
 - e) dzieci przewlekłe chore somatycznie (choroby układu krążenia, oddechowego, pokarmowego);
 - f) dzieci narażone na choroby zakaźne, alergiczne, choroby skóry;
 - g) dzieci z chorobą nowotworową;
 - h) dzieci i młodzież wobec transplantacji;
 - i) dzieci w rodzinach z chorobą psychiczną;
 - j) dzieci - ofiary i/lub świadkowie wypadków, katastrof i klęsk żywiołowych;
 - k) dzieci ze środowisk kulturowo zaniedbanych i niewydolnych wychowawczo;
 - l) dzieci krzywdzone i wykorzystywane.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) rozpoznawania czynników ryzyka zaburzeń, wynikających z poważnych biologicznych, psychologicznych i społecznych uwarunkowań;

- 2) formułowania programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci urodzonych z niską wagą urodzeniową, aberracjami chromosomalnymi, uszkodzeniami w CUN, niepełnosprawnością fizyczną, chorobą nowotworową, przewlekle chorujących somatycznie, oczekujących na transplantację, z rodzin doświadczających choroby psychicznej, będących ofiarami wypadków, katastrof i klęsk żywiołowych, ze środowisk zagrożonych i niewydolnych wychowawczo, krzywdzonych i wykorzystywanych.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy I: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w klinice/ oddziale pediatrycznym. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące warunkiem zaliczenia stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia podczas stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej uwzględniających specyfikę faz rozwojowych;
- 3) samodzielnej interpretacji badań;
- 4) samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom;
- 5) samodzielnego określania rodzaju pomocy psychologicznej stosownie do rodzaju zaburzeń i stanu pacjenta i jego rodziny;
- 6) samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej dla pacjenta w warunkach szpitalnych.

Czas trwania stażu:

180 godzin = 30 dni roboczych (1,5 miesiąca).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w klinice lub oddziale pediatrycznym.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

2. Staż kierunkowy II: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w ośrodku wczesnej interwencji lub ośrodku adaptacyjno-rehabilitacyjnym lub ośrodku wczesnego wspomaganie rozwoju jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące warunkiem zaliczenia stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia podczas stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- 1) samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych;
- 2) samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej uwzględniających specyfikę faz rozwojowych;
- 3) samodzielnej interpretacji badań;
- 4) samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom;
- 5) samodzielnego określania rodzaju pomocy psychologicznej stosownie do rodzaju zaburzeń i stanu pacjenta i jego rodziny;
- 6) samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej dla pacjenta w warunkach szpitalnych.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w ośrodku wczesnej interwencji lub ośrodku adaptacyjno-rehabilitacyjnym lub ośrodku wczesnego wspomaganie rozwoju.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł III

Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Metody i narzędzia klinicznej diagnozy psychologicznej w zakresie:
 - a) poziomu rozwoju umysłowego,
 - b) funkcji poznawczych,
 - c) funkcjonowania emocjonalnego,

- d) mowy i komunikacji,
- e) funkcjonowania społecznego i behawioralnego,
- f) funkcjonowania systemu rodzinnego.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) formułowania wstępnych hipotez diagnostycznych i doboru odpowiednich metod diagnozy psychologicznej;
- 2) przeprowadzenia badania diagnostycznego i zastosowania odpowiednich narzędzi diagnozy psychologicznej;
- 3) interpretacji uzyskanych wyników badaniach diagnostycznego;
- 4) sformułowania opinii i zaleceń dostosowanych do potrzeb odbiorcy opinii;
- 5) poznania zasad i obszarów współpracy z innymi specjalistami.

Czas trwania kursu:

18 godzin (3 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

Moduł IV

Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin

Modułu realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego stażu kierunkowego w centrum pomocy rodzinie lub ośrodku adopcyjno - opiekuńczym lub ośrodku zajmującym się psychoterapią dzieci, młodzieży i ich rodzin

1. Kurs specjalizacyjny: „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Oddziaływania profilaktyczne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin.
- 2) Oddziaływania rehabilitacyjne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin.
- 3) Oddziaływania terapeutyczne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin.
- 4) Oddziaływania edukacyjne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin.
- 5) Oddziaływania interwencyjne w odniesieniu do dzieci lub/i młodzieży i ich rodzin w sytuacjach kryzysowych.

Zakres wymaganej umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) formułowania zaleceń rehabilitacyjnych lub/i terapeutycznych dostosowanych do rodzaju zaburzeń, właściwości dziecka i jego środowiska;
- 2) prowadzenia konsultacji dla osób z rodzinnego i szkolnego otoczenia dziecka;
- 3) promowania wiedzy o rozwoju dziecka i jego zagrożeniach.

Czas trwania kursu:

30 godzin (5 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

1. Staż kierunkowy: „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci, młodzieży i ich rodzin”

Cel stażu:

W czasie stażu psycholog uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w centrum pomocy rodzinie lub ośrodku adopcyjno-opiekuńczym lub ośrodku zajmującym się psychoterapią dzieci, młodzieży i ich rodzin. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące warunkiem zaliczenia stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia podczas stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- 1) prowadzenia indywidualnych i grupowych oddziaływań terapeutycznych wobec dziecka;
- 2) prowadzenia oddziaływań terapeutycznych wobec członków rodziny dziecka;
- 3) opracowywania i wprowadzania programów edukacyjnych i profilaktycznych.

Czas trwania stażu:

120 godzin = 20 dni roboczych (1 miesiąc).

Miejsce stażu:

Staż odbywany jest w centrum pomocy rodzinie lub ośrodku adopcyjno-opiekuńczym lub ośrodku zajmującym się psychoterapią dzieci, młodzieży i ich rodzin.

Sposób zaliczenia stażu:

Kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u opiekuna stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia opiekunowi stażu opis przypadku. Opiekun stażu zaświadcza, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia stażu kierunkowego.

Moduł V

Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą

Moduł realizowany jest w formie kursu specjalizacyjnego.

1. Kurs specjalizacyjny: „Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą”

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu kursu psycholog wykaże się wiedzą:

- 1) Znajomość kodeksów prawnych i etycznych w kwestiach dotyczących dzieci i młodzieży.
- 2) Gotowość i umiejętność współpracy z innymi specjalistami, także w zespole.
- 3) Formy rozwijania i kształtowania kompetencji osobistych.
- 4) Formy rozwijania i kształtowania kompetencji zawodowych - diagnostycznych i związanych z udzielaniem pomocy.
- 5) Popularyzacja wiedzy psychologicznej - problem odpowiedzialności psychologa występującego w mediach.

Zakres umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- 1) wykonywania zawodu psychologa zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi i etycznymi;
- 2) współpracy z innymi specjalistami;
- 3) planowania i realizowania własnego rozwoju zawodowego.

Czas trwania kursu:

12 godzin (2 dni).

Formy zajęć kursu:

Seminaria prowadzone metodą warsztatową.

Sposób zaliczenia kursu:

Sprawdzian pisemny z zakresu wiedzy określonej programem kursu u kierownika naukowego kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu i wystawia ocenę. Kierownik specjalizacji potwierdza w elektronicznej karcie specjalizacji (EKS) ocenę uzyskaną z zaliczenia kursu.

5. FORMY I METODY SAMOKSZTAŁCENIA

Psycholog realizujący szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie psychologii klinicznej powinien systematycznie kształcić się pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie literatury fachowej a także korzystać z innych form zdobywania wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

A. Przygotowanie pracy pogładowej

Psychologa zobowiązany jest do przygotowania pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracy pogładowej lub oryginalnej z dziedziny psychologii klinicznej.

B. Uczestniczenie w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Psycholog powinien brać udział we wskazanych przez kierownika specjalizacji wybranych seminariach, posiedzeniach szkoleniowych, sympozjach, konferencjach lub innych formach kształcenia, organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe, dotyczących problematyki psychologii klinicznej.

C. Studiowanie piśmiennictwa

Psycholog w toku całego szkolenia specjalizacyjnego jest zobowiązany pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie i studiowanie literatury fachowej polskiej i obcojęzycznej dotyczącej psychologii klinicznej.

6. METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A. Kolokwia i sprawdziany umiejętności praktycznych

Psycholog w czasie szkolenia specjalizacyjnego zdaje poniższe zaliczenia:

- 1) sprawdzian po każdym kursie specjalizacyjnym z zakresu wiedzy objętej programem kursu - u kierownika naukowego kursu;
- 2) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego - u opiekuna stażu kierunkowego;
- 3) kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego modułu u kierownika specjalizacji;

B. Ocena pracy pogładowej lub oryginalnej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez psychologa pracy pogładowej lub oryginalnej dokonuje kierownik specjalizacji.

C. Ocena uczestniczenia w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Zaliczenia uczestniczenia w wybranych formach kształcenia organizowanych przez odpowiednie towarzystwa naukowe dokonuje kierownik specjalizacji w oparciu o zaświadczenie towarzystwa naukowego.

D. Ocena znajomości piśmiennictwa

Psycholog przedstawia sprawozdanie z przeglądu literatury fachowej - jeden raz w roku. Oceny dokonuje kierownik specjalizacji.

Wykaz lektur obowiązkowych:

1. Borkowska, A. i Domańska, Ł. (red.). 2006. *Neuropsychologia kliniczna dziecka*. Warszawa: Wydawnictwo PWN.
2. Brzezińska, A., Apelt, K. i Ziółkowska, B. (red.). 2015. *Psychologia rozwoju człowieka*. Sopot: GWP.
3. Kazdin, A.E. i Weisz, J.R. *Psychoterapia dzieci i młodzieży. Metody oparte na dowodach*. Kraków: Wydawnictwo UJ
4. Kendall, P.C. 2015. *Zaburzenia okresu dzieciństwa i adolescencji*. Sopot: GWP.
5. Kutscher, M. L., Attwood, T. i Wolf, R.R. 2007. *Dzieci z zaburzeniami łączonymi*. Warszawa: Liber.
6. Namysłowska, I. 2000. *Terapia rodzin*. Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
7. Pilecka, W. 2002. *Przewlekła choroba somatyczna w życiu i rozwoju dziecka*. Kraków: WUJ.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem

II. STANDARDY SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Liczba i kwalifikacje kadry dydaktycznej

- 1) Szkolenie specjalizacyjne może być prowadzone przez jednostkę szkolącą, która prowadzi działalność odpowiadającą profilowi szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej i została wpisana na listę jednostek posiadających akredytację.
- 2) Jednostka szkoląca zapewnia kadre dydaktyczną posiadającą merytoryczną wiedzę i umiejętności praktyczne związane z realizowanym programem specjalizacji, stanowiącą gwarancję wysokiego poziomu szkolenia specjalizacyjnego.
- 3) Szkolenie specjalizacyjne powinno odbywać się na poziomie akademickim i może być prowadzona przez jednostkę, która spełnia następujące warunki:
 - a) prowadzi działalność umożliwiającą realizację kursów specjalizacyjnych i odbywanie staży kierunkowych przewidzianych w programie szkolenia specjalizacyjnego,
 - b) zawarła porozumienia z innymi podmiotami dotyczącymi prowadzenia kursów specjalizacyjnych lub staży kierunkowych określonych w programie szkolenia specjalizacyjnego, których prowadzenia nie może zapewnić w ramach swojej struktury organizacyjnej,
 - c) zatrudnia co najmniej dwóch specjalistów psychologów klinicznych, którzy mogą pełnić rolę kierownika specjalizacji,
 - d) zapewnia odpowiednio wykwalifikowane osoby stanowiące kadre dydaktyczną (psychologów, lekarzy, innych specjalistów), które będą realizować zajęcia dydaktyczne przewidziane w programie specjalizacji lub ma zawarte odpowiednie umowy z innymi instytucjami na realizację takich zadań.
- 4) Kierownikiem specjalizacji może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej albo osoba, posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego doświadczenia zawodowego lub dorobku naukowego psychologa za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej, albo osoba, której minister właściwy do spraw zdrowia powierzył, w drodze decyzji, obowiązki specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej.
- 5) Opiekunem stażu kierunkowego może być osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej albo osoba posiadająca decyzję ministra właściwego do spraw zdrowia o uznaniu dotychczasowego doświadczenia zawodowego lub dorobku naukowego psychologa za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej albo osoba, której minister właściwy do spraw zdrowia powierzył, w drodze decyzji, obowiązki specjalisty w dziedzinie psychologii klinicznej.

2. Baza dydaktyczna do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego

- 1) Baza dydaktyczna do prowadzenia kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych powinna być dostosowana do liczby osób realizujących szkolenie specjalizacyjne. Jednostka szkoląca zapewnia odpowiednie miejsca realizacji kursów specjalizacyjnych i staży kierunkowych, wyposażone w sprzęt niezbędny do nabywania wiedzy i kształcenia umiejętności praktycznych objętych programem specjalizacji:

- a) sale seminaryjno-wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone w rzutnik multimedialny, komputer i niezbędne pomoce dydaktyczne: tablica, flipchart, folie, pisaki,
 - b) pracownie wyposażone w sprzęt i aparaturę niezbędne do realizacji programu kursu specjalizacyjnego lub stażu kierunkowego,
 - c) bibliotekę posiadającą niezbędne piśmiennictwo, dostęp do Internetu.
- 2) Kursy specjalizacyjne i staże kierunkowe objęte programem specjalizacji może realizować jednostka szkoląca w ramach swojej struktury organizacyjnej lub mogą realizować inne podmioty, z którymi jednostka szkoląca zawarła porozumienie na realizację określonych kursów specjalizacyjnych lub staży kierunkowych.
 - 3) Miejscem podstawowego stażu specjalizacyjnego (miejscem zdobywania niezbędnego doświadczenia zawodowego) jest miejsce pracy.

3. Sposób realizacji programu szkolenia specjalizacyjnego

- 1) Jednostka szkoląca zapewnia sprawną organizację procesu dydaktycznego oraz prowadzi w sposób ciągły wewnętrzny system oceny jakości szkolenia specjalizacyjnego.
- 2) Realizacja programu szkolenia specjalizacyjnego uwzględnia aktualną wiedzę, osiągnięcia teorii i praktyki oraz wyniki badań naukowych istotnych dla szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej.
- 3) Dobór metod kształcenia jest właściwy dla realizowanych celów kształcenia;
- 4) Realizacja programu szkolenia specjalizacyjnego odbywa się na podstawie harmonogramu zajęć opracowanego w formie pisemnej.
- 5) Szkolenie specjalizacyjne odbywa się poprzez uczestniczenie w kursach specjalizacyjnych, udział w stażach kierunkowych w wytypowanych instytucjach, samokształcenie drogą studiowania piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych.
- 6) Szkolenie specjalizacyjne składa się z dwóch części:
 - a) specjalistycznego bloku podstawowego,
 - b) specjalistycznego bloku szczegółowego.
- 7) W bloku szczegółowym psycholog wybiera jedną ze ścieżek szkolenia specjalizacyjnego i pogłębia swoją wiedzę i umiejętności szczegółowe, właściwe dla zaburzeń i chorób danego obszaru medycyny.
- 8) Poszczególne etapy realizacji programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej związane są z kolejnymi modułami nauczania w tym z kursami i stażami kierunkowymi. W specjalistycznym bloku podstawowym przewiduje się 14 modułów obejmujących 14 kursów specjalizacyjnych i 9 staży kierunkowych, natomiast w specjalistycznych blokach szczegółowych – w każdej z czterech specjalności szczegółowych odpowiednio:
 - a) psychologia kliniczna zaburzeń psychicznych - 6 modułów w tym 6 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych,
 - b) psychologia kliniczna zaburzeń somatycznych – 6 modułów w tym 6 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych,
 - c) neuropsychologia kliniczna – 7 modułów w tym 7 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych,
 - d) psychologia kliniczna dzieci i młodzieży – 5 modułów obejmujących 5 kursów specjalizacyjnych i 5 staży kierunkowych.
- 9) Ocena wiedzy i nabytych umiejętności uwzględnia wiedzę i umiejętności praktyczne określone w programie szkolenia specjalizacyjnego.
- 10) Jednostka szkoląca prowadzi dokumentację przebiegu szkolenia specjalizacyjnego.

4. Wewnętrzny system oceny jakości kształcenia.

Dla właściwego przebiegu procesu kształcenia poszczególne jednostki szkolące dokonują analizy i oceny zdobywanych wiadomości i umiejętności na podstawie informacji zbieranych od psychologów realizujących szkolenie specjalizacyjne i od kadry dydaktycznej. Osoby realizujący szkolenie specjalizacyjne będą objęte sondażem (drogą anonimowej ankiety) o poziomie i jakości kształcenia (przygotowaniu kadry, bazy, programu itp.). Przedmiotem oceny jakości szkolenia specjalizacyjnego będzie w szczególności:

- 1) realizacja programu specjalizacji, organizacja i przebieg szkolenia specjalizacyjnego, harmonogram kursów specjalizacyjnych staży kierunkowych i innych form kształcenia, sposób oceniania wiedzy i umiejętności praktycznych;
- 2) stopień przydatności przekazywanej psychologom wiedzy oraz umiejętności praktycznych;
- 3) sposób prowadzenia zajęć, stosowane metody kształcenia i pomoce dydaktyczne.

Na podstawie wyników sondażu proces szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychologii klinicznej będzie w razie potrzeby modyfikowany.